

KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

115326

TANER BOZKUŞ

115326

**HALK OYUNLARI DERNEKLERİNİN
SORUNLARI VE BEKLENTİLERİ**

Yüksek Lisans Tezi

T.C. KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

TEZ YÖNETİCİSİ
Prof. DR. TANER PAMUKÇU

KIRIKKALE - 2002

ÖZET

Kültürümüzün önemli bir bölümünü oluşturan halk oyunlarımızı ayakta tutan halk oyunları derneklerinin sorun ve beklentilerini ortaya çıkarmak amacıyla yapılmış olan bu çalışmada, Türkiye'nin bütün bölgelerinden çeşitli illerde bulunan dernek yöneticilerine bir anket uygulanmıştır.

Bu anketin yorumlanmasından önce halk oyunları ile ilgili kavramsal altyapıya yer verilerek, ilgili kavramlar açıklanmış ve halk oyunlarının dünyada ve ülkemizde gelişmesi ile ilgili tarihçeye yer verilmiştir.

Anketin yorumlanması sonucunda elde edilen bulgular, halk oyunları derneklerinin sorunlarının genellikle maddi sınırlılıklardan kaynaklandığını ortaya çıkarmıştır. Bununla birlikte devletin uyguladığı kültür politikasının yetersizliği de sorunların başlıca nedenlerinden birisi olarak görülmektedir. Dolayısıyla bu çalışma, yeni bir kültür politikasının oluşturulması, halk oyunları derneklerinin sorunlarına çözüm üretebilecek yeni bir kanun hazırlanması ve maddi imkanların genişletilmesi önerileriyle sonuçlandırılmıştır.

ABSTRACT

The aim of this thesis is to point out the problems of the folk dance associations which have an important place in our culture. Therefore a survey was applied to the directors of folk dance associations in many cities representing all geographical parts of Turkey.

Before criticising the results of this survey, conceptual background of folk dances is given; related terms are defined, historical background and organizational process of folk dances in both the world and Turkey are described.

The findings that are derived from the criticism of the results of the survey applied have obviously put out that the problems of the folk dance associations are generally caused by financial problems. Besides another leading cause for the problems is the false approach of government towards the cultural politics. Therefore this thesis ended proposing new politics for culture, creating a new law which can fulfill the expectations of folk dance associations and enlarging the financial possibilities.

KİŞİSEL KABUL

Yüksek Lisans tezi olarak hazırladığım “ Halk Oyunları Derneklerinin Sorunları ve Beklentileri “ adlı çalışmamı ilmi ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazdığımı, faydalandığım eserlerin bibliyografyada gösterdiklerimden ibaret olduğunu, bunlara atıf yaparak yararlanmış olduğumu belirtir, bunu şeref ve haysiyetimle doğrularım.

Taner BOZKUŞ

ÖNSÖZ

Bu araştırma Halk Oyunları derneklerinin sorunlarını ve beklentilerini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Araştırmanın gerçekleşmesinde ve her aşamasında yardımlarını ve katkılarını esirgemeyen danışman hocam Prof. Dr. Taner PAMUKÇU'ya teşekkürlerimi bir borç bilirim.

Araştırma raporumu okuyarak son biçimin verilmesinde, zaman ve emeğini esirgemeyen bölüm başkanım Yrd.Doç.Dr.Metin YAMAN'a ve hocam Yrd.Doç.Dr. Mehmet GÜÇLÜ'ye, anket formunun geliştirilmesinde yardımlarını esirgemeyen Yrd.Doç.Dr.Metin ARSLAN'a, istatistik çalışması ve verilerin değerlendirilmesinde yardımcı olan Ar.Gör.Hakan DÜNDAR'a, hiçbir konuda yardımlarını esirgemeyen Talip ARSLAN'a, çalışmalarımı destekleyen ve her zaman yanımda olan eşim Tülay BOZKUŞ'a, teşekkürlerimi sunarım. Bu arada çalışmalarım dolayısıyla kendisine ayırmam gereken zamandan çaldığım biricik oğlum İlbey'e de sevgilerime sunarım.

Ayrıca anket formunun hazırlanmasında ve genel olarak halk oyunları ile ilgili yaptığım çalışmalarda bana yardımcı olan ve yol gösteren hocam merhum Dr. Hasan Basri ÖNGEL'i de saygıyla anmayı bir borç telakki ediyorum.

Taner BOZKUŞ

İÇİNDEKİLER

ÖZET	I
ABSTRACT	II
KİŞİSEL KABUL	III
ÖNSÖZ	IV
İÇİNDEKİLER	V
TABLolar	VIII
KISALTMALAR VE SEMBOLLER	X

BÖLÜM I	1
GİRİŞ	1
1.1. Problem	2
1.2. Alt Problem	3
1.3. Araştırmanın Önemi	3
1.4. Sayıtlar	4
1.5. Sınırlılıklar	4
1.6. Yöntem	5
1.6.1. Araştırmanın Model	5
1.6.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	5
1.6.3. Ölçme Aracının Geliştirilmesi	5
1.6.4. Verilerin Toplanması	6
1.6.5. Verilerin Analizi	6

BÖLÜM II	7
KAVRAMSAL ALTYAPI	7
2.1. Temel Kavramlar	7
2.1.1. Oyun	7
2.1.2. Halk Oyunları	12
2.1.3. Folklor (Halk Bilimi)	14
2.2. Halk Oyunlarının Tarihçesi	16

2.2.1. Halk Oyunlarının Ortaya Çıkışı	16
2.2.2. Eski Medeniyetlerde Halk Oyunları.....	19
2.2.3. Türklerde ve Anadolu'da Halk Oyunlarının Ortaya Çıkışı	22
2.2.4. Batı'da ve Türkiye'de Halk Biliminin (Folklorun) Başlangıcı	25
2.2.5. Cumhuriyet Döneminde Halk Oyunlarına İlgili Kurum Kuruluşlar	27
BÖLÜM III	35
BULGULAR VE YORUMLAR	35
3.1. Kişisel Bilgiler	35
3.1.1. Halk Oyunları Dernek Yöneticilerinin Cinsiyete Göre Dağılımı	35
3.1.2. Halk Oyunları Dernek Yöneticilerinin Yaşa Göre Dağılımı	36
3.1.3. Halk Oyunları Dernek Yöneticilerinin Halk Oyunlarına Kişisel Katılımları	36
3.1.4. Halk Oyunları Dernek Yöneticilerinin Aktif Olarak Halk Oyunlarına Katılım Süreleri	37
3.1.5. Halk Oyunları Derneklerinin Büyükşehirde Bulunmalarına Göre Dağılımı	37
3.1.6. Halk Oyunları Dernek Yöneticilerinin Derneklerinde Yöneticilik Yapma Süreleri	38
3.1.7. Halk Oyunları Dernek Yöneticilerinin Öğrenim Durumları	39
3.1.8. Halk Oyunları Dernek Yöneticilerinin Öğrenimlerinin Halk Oyunları İle İlişkisi	40
3.1.9. Halk Oyunları Dernek Yöneticilerinin Halk Oyunları İle İlgili Bir Kursa Katılıp Katılmadıklarının İncelenmesi	41
3.1.10. Halk Oyunları Dernek Yöneticilerinin Katıldıkları Kursların Türleri....	41
3.2. Halk Oyunları Derneklerinin İlgili Kurum ve Kuruluşlarla İlişkilerinin İncelenmesi	41
3.3. Halk Oyunları Derneklerinin Çalışma Salonlarıyla İlgili Sorunlarının Araştırılması.....	45
3.4. Halk Oyunları Derneklerinin Dernek Merkezleriyle İlgili Sorunlarının Araştırılması	47
3.5. Halk Oyunları Derneklerinin Yurtdışına Çıkışlarında Karşılaştıkları Sorunlarının Araştırılması	48

3.6. Halk Oyunları Derneklerinin Yönetsel Açıdan Teşkilatlanma Gerekliğinin Araştırılması	50
3.7. Halk Oyunları Derneklerinin Eğitim ve Kostümle İlgili Sorunlarının Araştırılması	51
3.8. Büyükşehir ve Büyükşehir Dışındaki Halk Oyunları Derneklerinin Sorunları Arasındaki Farklılıkların Araştırılması	55
3.9. Korelasyon Tablolarının Değerlendirilmesi	57
BÖLÜM IV	60
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	60
4.1. Sonuç	60
4.2. Öneriler	62
KAYNAKÇA	64
EKLER	68
Ek 1 Anket Formu	68
EK 2- Güvenilirlik Katsayıları.....	70
ÖZGEÇMİŞ	72

TABLolar

Tablo 1-	Halk Oyunları Dernek Yöneticilerinin Cinsiyete Göre Dağılımı	35
Tablo 2-	Halk Oyunları Dernek Yöneticilerinin Yaşa Göre Dağılımı	36
Tablo 3-	Halk Oyunları Dernek Yöneticilerinin Halk Oyunlarına Kişisel Katılımları	36
Tablo 4-	Halk Oyunları Dernek Yöneticilerinin Aktif Olarak Halk Oyunlarına Katılım Süreleri	37
Tablo 5-	Halk Oyunları Derneklerinin Büyükşehirde Bulunmalarına Göre Dağılımı	37
Tablo 6-	Halk Oyunları Dernek Yöneticilerinin Derneklerinde Yöneticilik Yapma Süreleri	38
Tablo 7-	Halk Oyunları Dernek Yöneticilerinin Öğrenim Durumları	39
Tablo 8-	Halk Oyunları Dernek Yöneticilerinin Öğrenimlerinin Halk Oyunları İle İlişkisi	40
Tablo 9-	Halk Oyunları Dernek Yöneticilerinin Halk Oyunları İle İlgili Bir Kursa Katılıp katılmadıklarının İncelenmesi	41
Tablo 10-	Halk Oyunları Dernek Yöneticilerinin Katıldıkları Kursların Türleri ..	41
Tablo 11-	Halk Oyunları Derneklerinin İlgili Kurum ve Kuruluşlarla Olan İlişkileri	42
Tablo 12-	Halk Oyunları Derneklerinin İlgili Kurum ve Kuruluşlarla Olan İlişkilerine Ait t-Testi Tablosu	44
Tablo 13-	Halk Oyunları Derneklerinin Çalışma Salonu ile İlgili Sorunları ..	45
Tablo 14-	İllerine göre derneklerin çalışma salonlarıyla ilgili sorunlarının incelenmesi	46
Tablo 15-	Halk Oyunları Derneklerinin Dernek Merkezleriyle İlgili Sorunları.	47
Tablo 16-	İllerine Göre Derneklerin Dernek Merkezleriyle İlgili Sorunları.....	48
Tablo 17-	Halk Oyunları Derneklerinin Yurtdışına Çıkışta Karşılaştıkları Sorunlar	48
Tablo 18-	İllerine Göre Derneklerin Yurtdışına Çıkışları ve Faaliyetleri İle İlgili Sorunları	49

Tablo 19- Halk Oyunları Derneklerinin Yönetsel Açıdan Bir Çatı Altında Toplanması	50
Tablo 20- İllerine Göre Derneklerin Örgütlenme ile İlgili Sorunları	50
Tablo 21- Halk Oyunları Derneklerinin Eğitim ve Kostüm Sorunları	51
Tablo 22- Öğrenim Durumu ile Seçici Kurul Üyelerine Ait Sorunlar Arasındaki İlişki	53
Tablo 23- Öğrenim Durumu ile Halk Oyunları Eğitimcilerinin Yeterliliği Arasındaki İlişki	53
Tablo 24- Öğrenim Durumuyla Halk Oyunları Eğitimcilerinin Pedagojik Formasyonu Arasındaki İlişki	54
Tablo 25- İllere Göre Derneklerin Eğitim ve Giysi Sorunları	54
Tablo 26- İllere Göre Dernek Üyelerinin Ulaşım Sorunlarının Karşılaştırılması	55
Tablo 27- İllere Göre Derneklerin İyi Müzisyen Bulma Sorunlarının Karşılaştırılması	55
Tablo 28- İllerine Göre Derneklerin Müzisyen Ücretlerinin Yüksek Olmasından Kaynaklanan Sorunlarının Karşılaştırılması	56
Tablo 29- İllere Göre Derneklerin Müzisyen Ücretlerinin Faaliyetlere Etkisi	56
Tablo 30- İllere Göre Derneklerin Çalışma Salonu Sorunlarının Karşılaştırılması	57
Tablo 31- Devlet Kurumlarının Maddi Katkısı ile Çalışma Kıyafeti Temini Arasındaki İlişki	57
Tablo 32- İlgili Kurumların Derneklere Yaklaşımı ve Faaliyetler Arasındaki İlişki	58
Tablo 33- İlgili Kurumların Kültür Politikaları	58

KISALTMALAR VE SEMBOLLER

BESYO	: Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu
B. Ok. Öğrt. El.	: Belirtilen okullarda öğretim elmanı
Dernek	: Halk Oyunları Derneği
GSGM	: Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü
Gü. San. Fak. H.O.B.	: Güzel Sanatlar Fakültesi Halk Oyunları Bölümü
HAGEM	: Halk Kültürünü Araştırma Geliştirme Genel Müdürlüğü
HAKAD	: Halk Kültürünü Araştırma Dairesi
THM ve H.O.	: Türk Halk Müziği ve Halk Oyunları Konservatuarı
C.	: Cilt
çev.	: Çeviren
n	: Ankete katılan yönetici sayısı
p	: 0,05 anlamlılık katsayısı
ss	: Standart sapma
\bar{x}	: Ortalama değeri
f	: frekans
sd	: Sayılan denek

BÖLÜM I

GİRİŞ

İnsanlar; yaşamlarının başlangıcından günümüze kadar geçen süre içerisinde, yaşadıkları bölgenin ve içinde buldukları sosyal ortamın gereklerine ayak uydurarak yaşamış ve bu yaşam sürecinde kendilerinden doğaya sayısız ürünler katmışlardır. Bu ürünlerin toplamına genel bir ifade ile kültür denmektedir. İnsanların doğaya yaptıkları bu özgün katkıları ele alan, araştıran ve inceleyen bilim dalına “folklor” denmektedir. Folklorun Türkçe karşılığı “halk bilimi”dir. Halk biliminin alt dallarından birini oluşturan halk oyunları ise; duygu ve düşüncelerimizin bedensel devinimlerle uygulanabilir ve benimsenebilir ölçülerde anlatılması veya sunulmasıdır.

Halk oyunları; insan yaşamının en önemli geçiş dönemlerinden olan doğum, evlilik ve ölüm dönemlerinde, başka bir deyişle duygu yoğunluğunun en güçlü olduğu dönemlerden beslenmekte ve çoğunlukla bu dönemlerde üretilmektedir. Özünde, doğayı, sosyal olguları ve olayları taklit etmekten oluşan halk oyunları neredeyse tüm gelenek ve görenekleri de çevresinde toplamıştır. Bu yönüyle halk oyunları ait olduğu toplumun ulusal duygularını yansıtmak ve toplumsal bağlarını güçlü kılıp sağlamlaştırmak gibi bir işlevi de yerine getirmektedir. Kökleri tarihin derinliklerinde olan ve insan kültürünün merkezinde bulunan halk oyunları dinsel anlatımlar, aşk, sevgi, sevinç, üzüntü, doğum, ölüm, ayrılık, özlem, kavuşma, bolluk, kıtlık, doğal yıkım, göç, evlilik, sıla hasreti, yiğitlik, yardımlaşma ve bunun gibi doğal ve sosyal olguların hemen hemen tümünü müzik eşliğinde taklit eder (Bozkuş, 2000: 2)

Halk oyunları, nesilden nesle daha çok usta çırak ilişkisiyle aktarılmaktadır. Kültürümüzün bu önemli unsurunun yaşatılması ve

aktarılmasında halk oyunları derneklerinin önemli bir rolü bulunmaktadır. Bir çok mahalli derneklere ve yardımlaşma derneklerinde halk oyunları faaliyetleri sınırlı olarak ve sadece kendi yörelerini çalışmalarını şeklinde yürütülmektedir. Bunların dışında bir de sadece halk oyunları amaçlı dernekler kurulmuştur. Bu dernekler repertuarlarına bir çok ilimizin halk oyunlarını almakta ve her yıl bu repertuarlarını genişletmektedirler. Bu derneklere aynı zamanda "komple nitelikli dernekler" de denilmektedir. 2809 sayılı dernekler kanunuyla İçişleri Bakanlığı'nın denetiminde bulunan bu dernekler halk oyunlarının yaşatılmasında ve yeni nesillere aktarılmasında büyük bir göreve sahip olmalarına rağmen, faaliyetlerini sürdürürken bir çok zorluklarla karşılaşmaktadırlar.

Çalışma alanı olarak bir çok resmi kurum kuruluş ve bakanlıkla ilişkisi bulunan bu derneklerin yıllarca bu birimlerin hiç birinde bir statüye sahip olmamaları üzüntü vericidir. Gençlik Spor Genel Müdürlüğü bünyesinde kurulan Halk Oyunları Federasyonu, bu derneklerin ve halk oyunlarının örgütlenmesi ve sorunlarının çözüme kavuşturulması hususunda yeni bir ümit olmuştur.

Bu araştırmada halk oyunları amaçlı kurulan ve aktif olarak faaliyetlerini sürdüren derneklerin sorunları ve beklentilerinin belirlenmesi ve bunlara çözüm önerileri getirilmesi amaçlanmıştır.

1.1. Problem

Bu çalışma ile, halk oyunları amaçlı kurulan ve kültürümüzün yaşatılıp, geliştirilmesinde büyük gayretler sarf eden derneklerimizin sorunları ve beklentileri ortaya konulmaya çalışılacaktır. Ayrıca bu derneklerimizin daha aktif ve verimli çalışmalar yapmaları için ne gibi koşulların sağlanması gerektiği de araştırılacaktır. Çalışmanın problem cümlesini ise "halk oyunları derneklerinin sorunları ve beklentileri nelerdir?" sorusu oluşturmaktadır.

1.2. Alt Problem

Alt problem cümleri aşağıdaki gibi tespit edilmiştir:

1. Halk oyunları dernekleri devletten yeteri kadar destek alıyorlar mı?
2. Halk oyunları derneklerinin çalışma salonu problemleri var mıdır?
3. Halk oyunları derneklerinin dernek merkezi problemleri var mıdır?
4. Halk oyunları derneklerinin yurt dışına çıkışlarında karşılaştıkları sorunlar nelerdir?
5. Halk oyunları derneklerinin yönetsel açıdan bir çatı altında toplanma ihtiyaçları var mıdır?
6. Halk oyunları derneklerinin eğitim ve kostüm sorunları var mıdır?
7. Halk oyunları derneklerinin büyükşehir illeri ve büyükşehir dışında bulunan illerde bulunmasına göre sorunları farklılık göstermekte midir?

1.3. Araştırmanın Önemi

Folklorumuzun kopmaz ve ayrılmaz bir parçası olan halkoyunları nesilden nesile daha çok usta çırak ilişkisi ile aktarılarak devam etmektedir. Halk oyunları amaçlı kurulan dernekler bu konuda büyük bir misyon üstlenmişlerdir. Halk oyunları dernekleri aynı zamanda bir eğitim kurumu kimliğine bürünerek burada ciddi anlamda bir eğitim de yürütmektedirler. Halk oyunları faaliyetleri, çok büyük bir oranda genç nüfus potansiyeline sahip olan Türkiye'de büyük bir gençlik faaliyeti ve sivil toplum örgütlenmesi durumundadır.

Türkiye'de kültür politikamızın yerine oturmamasından dolayı bir takım sıkıntılar yaşanmaktadır. İlköğretim okullarında, liselerde, üniversitelerde ve bir çok kamu kurum ve kuruluşlarda halk oyunları faaliyetleri yürütülmektedir.

Bu faaliyetler, eğitim açısından Milli Eğitim bakanlığı, tanıtım açısından Turizm Bakanlığı'nı, sportif faaliyetler açısından Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nü, kültürel anlamda Kültür Bakanlığı'nı, uluslar arası ilişkilerde Dış İşleri Bakanlığı'nı ve denetim açısından da İç İşleri Bakanlığı Emniyet Müdürlüğü dernekler konusuyla ilgili olmasına rağmen bu kurumların hiç birinde bir statüye sahip değildir.

Yoğun bir genç nüfus ve çok büyük bir kültüre sahip olan Türkiye'de halk oyunları dernekleri çok az hatta yok sayılan imkanlarla faaliyetlerini ve kültürümüzü yaşatmaya çalışmaktadırlar. Bu da halkoyunları derneklerimizin yaşam şartlarını zorlaştırmakta, eğitim kalitesinin düşmesine ve gençlerin bu faaliyetlerden uzaklaşmasına neden olmaktadır.

Bu çalışma halk oyunları derneklerinin sorunlarına ve beklentilerine ışık tutarak, resmi kurumlar tarafından gerekli ilgi ve yardımların sağlanmasını bakımından önemli bir kaynak ve dayanak olacaktır.

1.4. Sayıtlar

Çalışmada Türkiye'deki aktif halk oyunları dernekleri yöneticilerinin evreni temsil edeceği kabul edilmiştir. Veri toplama aracının amacına hizmet ettiği var sayılarak, araştırmaya katılan halk oyunları dernek yöneticilerinin doğru ve içten cevaplar verdikleri düşünülmektedir.

1.5. Sınırlılıklar

Araştırma Türkiye'deki halk oyunları amaçlı kurulan derneklerden Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nün düzenlediği yarışmalara katılarak, aktif çalışma yürüten derneklerle sınırlıdır.

1.6. Yöntem

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın modeli, araştırmanın evreni ve örnekleme, ölçme aracının geliştirilmesi ve verilerin toplanması, verilerin analizine yer verilmiştir.

1.6.1. Araştırmanın Modeli

Halk oyunları dernek yöneticilerinin kendi derneklerinin sorun ve beklentilerine yönelik bu çalışma Survey (tarama) modelinde bir araştırmadır.

1.6.2. Araştırmanın Evreni ve Örnekleme

Araştırmanın evrenini, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nün halk oyunları ile ilgili olarak düzenlediği yarışmalara katılan halk oyunları amaçlı kurulmuş derneklerin yöneticileri oluşturmaktadır. Araştırmada örneklem, bütün coğrafi bölgeleri temsil edecek şekilde, rasgele seçilen dernek yöneticilerinden oluşmaktadır.

1.6.3. Ölçme Aracının Geliştirilmesi

Geliştirilen anket 34 halk oyunları dernek yöneticisinden oluşan pilot gruba uygulanmış ve SPSS Programında her bir maddenin korelasyon değerleri bulunmuştur. Bu çalışma sonucunda dört maddenin anket formundan çıkarılması uygun görülmüş ve 52 sorudan oluşan ankete son biçimi verilmiştir. Anketteki sorulardan 8'i kişilik, 44'ü halk oyunları derneklerinin sorunları ve beklentilerine yöneliktir. Bütün bu işlemlerin sonucunda testin iç tutarlılık katsayısı Cronbach Alpha ($\alpha=0,97$) bulunmuştur.

1.6.4. Verilerin Toplanması

Bu araştırmada veriler anket tekniği ile toplanmıştır. Araştırmada kullanılan anket, dernek yöneticilerine araştırmacının kendi eliyle ve posta kanalıyla ulaştırılmıştır. Anket formlarının dağıtılması ve toplanması yaklaşık 3 aylık bir süreyi kapsamıştır. Gönderilen toplam 429 anketten 116'sı geri dnmezken, 313 anket geri dönmüştür.

1.6.5. Verilerin Analizi

Toplanan verilere ilişkin bütün istatistiksel işlemler SPSS paket programı kullanılarak yapılmıştır. Araştırmada verilerin analizi için kullanılan istatistiksel teknikler şunlardır:

- Frekans,
- Yüzde,
- Ortalama,
- Standart sapma,
- t Testi,
- Çapraz tablo,
- Korelasyon.

Araştırmada en düşük anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olarak kabul edilmiştir.

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ALTYAPI

2.1. Temel Kavramlar

2.1.1. Oyun

Linne" insan için "Homo sapiens" (düşünen-modern insan günümüz insan ırklarının hepsine verilen isim) adını kullanmış, Tylor ve Max Scheller de insana "Homo faber" (yapıcı ya da alet yapan insan) isimlerini kullanmışlardır.

Hollandalı tarihçi Johan HUIZINGA'da (1955) bu özel adlara "Homo Ludens"i (oyuncu ya da oyun oynayan insan) eklemiştir. HUIZINGA "Homo Ludens" adlı 220 sayfalık eserini meydana getirmek için 1903 yılında çalışmalarına başlamış 25-30 yıllık bir çalışmadan sonra bilim alanına kazandırmıştır. Oyun konusunda temel eser ve başvurulacak ilk kaynak olan HUIZINGA'nın bu eserinde: "Oyunun kendi doğallığında bir anlama sahip olduğundan, genel yaşamın farklılığından söz etmiş, oyunun bazılarına göre bir enerji boşalması, bir hoşnutluk, gevşemek için bir gereksinim, bir içgüdü taklidi olduğunu belirtmiştir." HUIZINGA "Oyun kültürden eskidir" sözüyle, oyunun içgüdüsel yönünü öne sürmüş, ancak daha sonraları bir kültürel olay olarak karşımıza çıktığını belirtmiştir.

Oyun; içgüdüsel dürtülerin din ve büyü ile ilgili bazı töre ve törenler sonucu ortaya çıkmış ve kültürle şekillenerek, önemli bir kültür ögesi olmuştur.

Oyun; duygu ve düşüncenin hareketle anlatımıdır. Bu anlatım şeklinin yaşanılan toplumla sıkı bir ilişkisi vardır. İkel kavimlerde insanların, ateşin etrafında toplanıp, hikayeler anlattıkları, anlattıklarını şeş ve hareketlerle canlandırdıkları ve oyunlar oynadıkları bilinmektedir.

Günümüzde dünyanın hemen her yerinde süregelen dans-oyunun, ilkel insanın yaşamında nerede ise bir gereklilik olduğu bir çok kaynak tarafından kanıtlanmıştır. İnsanlığın ideallerinin ve duygularının her dönemde geçirdiği değişimler, dansın gelişimini sağlamıştır. Varolduğu günden bugüne kadar insanlar bütün çağları bir çeşit hareket/dansla sembolleştirmiştir. Her dönemin karakteristik bir dansını ortaya çıkarmıştır.

Klasik Yunan'da Plato; dansı, bir "barış ve uyum" aracı gibi görürken, Sokrat'ın Salamis Savaşından sonra kendi başına dans ettiği söylenir. Zeus'un doğum gününü dans ederek kutlayan insanlar, savaşı, ateşli duygularını, şiddeti ve tapınmayı, belki de M. S. 347-407 yılları arasında yaşayan St. Chrysostom'un dediği gibi "Şeytan"ı, içindeki şeytanı dansla selamlar, dans şeytanın kendisidir aslında. Dans, ritüellerin ve dinin içindedir aynı zamanda (Günsür, 1988: 11-13). Müzik, yıllarca oyunu izlemiş ve ölçülerini ondan almıştır.

Mevlana, Mesnevi'yi bitirince "bundan sonrası dilsiz gelir" demiş ve onu bu sıkıntıdan "Oyun" kurtarmıştır.

"Oynar gibi yaşamalı, oyunlar oynamalı, şarkı söylemeli, böylece Tanrı'ların gönlü alınır ve insan kendini düşmanlarına karşı savunur, yarışma kazanır" diyen Eflatun "Yasalar"da insanın en doğru yaşayışını böyle anlatmıştır.

Oyun; enerji fazlasını atmak, benzetme içgüdüsunü doyumak ve boşalma gereksinimi ile ortaya çıkmıştır. Oyunda doğuştan bu yeteneği geliştirme isteği yada üstün gelme ve yarışma isteği, kaybolan enerjiyi tek yönlü canlılıkla, hareketle onarma vb. gibi istekler vardır. Huizinga, oyunun,

oyun olmayan bir amaca varmaya yaradığı varsayımından hareket etmeyi savunur. Dil, mitos ve ritüelin kökeninde oyun vardır. Huizinga'ya göre; hukuk ve düzen, tecim ve kar, zenaat ve sanat, bilgelik ve bilim gibi uygar yaşamın önemli içgüdülerinin kökeninde mitos ve ritüel vardır. Hepsi oyundan çıkmıştır. "Oyunlar, eğlenmek, oyalanmak ve sanat işlevlerini yüklenmeden önce insanın doğa ve (tanrısalla) dini inanç ilişkilerinde simgesel eylem ya da ritüellerdendi." (And, 1983: 31-50)

Oyunun niteliklerinden biri, günlük yaşamda yer ve süre bakımından ayrılmasıdır. Kendine özgü yerle ve süreyle sınırlıdır. Bir noktada başlar ve biter, bir sonuca yöneliktir, gelenek gibi süreklidir, tekrarlanır. Oyun alanı, ritüel gibi ya fizik bakımından ya da uygunluk ve oyun kuralları bakımından belirlenmiştir.

Oyun alanına belli kurallarla girilir ve belli kurallarla çıkarılır, bunun bozulması ise oyun bozanlıktır.

Oyunun bir diğer niteliği, isteğe bağlı gönüllü bir eylem olmasıdır. Oyun ısmarlama veya zorlama değildir, o oyunun zoraki bir görünüşüdür.

Oyunda gerilim, denge, eşitlik, karşıtlık, çeşitleme, çözülme, karar vb, gibi oyunun büyüleyici bir etkisi vardır. Büyüde ise tartım ve uyum vardır. Gerilim, belirsizlik rastlantıya bırakılmaz, belli bir sonuca ulaşmak, onu elde etmek için çabalama, bir uğraşmadır, başarı için bu çabada bir gerilim vardır. Örneğin kumar, şans oyunları, bulmaca vb. gibi gerilimli oyunlardır. Oyuncu bir takım değer yargılarıyla bağlıdır, yüreklilik, direşkenlik, koşullar ve en önemlisi, oyun kurallarına bütünlük kazanma isteğine rağmen uymak zorunluluğu vardır. Oyun kuralları ise bağlayıcıdır ve kuşkuya yer bırakmaz. Kurallar bozulunca oyun da bozulur. Oyuncular arasında kendi dışından olanlara karşı bir gizlilik vardır. Oyun alanında dışarıdakilerin ve günlük yaşamın yeri yoktur (And, 1974: 13-18). Oyunlarda uyulması gerekli özel kurallar vardır ve oyun sırasında bu kurallara dikkat edilir, ilkel toplulukların, giyinmek gereğini duymadan önce bile, oyun sırasında kullanmak üzere bir

takım tüylü, püsküllü vb. eşyaları vardı. Bunlar sağlığa ve bedene herhangi bir yaran olmadığı için giysi olarak kabul edilmez, süslemek ve oyuna olan saygınlık içindir (Güner, 1976: 3-13).

Türkiye dışı Türk dillerinde "raksetmek" anlamında olarak çövmе (çökme) dediğimiz, seğirme (seğirtme), seğirmek, sekirmek, sekirkelemek, sevirmek, siğenmek, tepsemek gibi türlü kelime ve fiiller bulunduğunu eski sözlüklerden ve Radloff sözlüğü gibi karşılaştırmalı sözlüklerde bulabiliriz. Kaşgarlı Mahmud'un dil divanında büdi, бүdik, бүdhik kelimeleri raks karşılığında verilmiştir. Kaşgarlı; бүdhimek, бүdhüşmek ve бүdhütmeк fiillerini raksın anlamında, birincisi oynamak, diğeri raksta yarışmak, üçüncüsü oyuna kaldırmak anlamlarıyla yazmıştır.

XIII.yüzyıl sonlarında İbni Mühenna Sözlüğünün Türkçe kelimeler kısmında "biyici: Raksedici" ve "biyimek: raksetmek" şekilleri vardır. XIV. yüzyıl başlarında Abu Hayyam sözlüğünde "büğmek" fiilini buluyoruz. Buryat dilinde ve Moğolca'da Şaman'a buge veya bö denilmektedir. "Böyancı" ise raksedici anlamındadır. Komanca'da biyemek, Altay ve Teleut diyaleklerinde piylemek hey oynayıp kalgımak demektir. Kazak ve Kırgızlarda bilem ve biyişi oyun, bilemek, oynamak anlamlarındadır.

XIV. yüzyılda Hoca Mesut Gülşehri tarafından Farsça'dan Türkçe'ye çevrilen Sûhey l-ü Nevbahar'ın şu mısralarında şöyle yer alır:

Birincesi oynar, birince бүker,
Birincesi seğrir, birince seker

Burada бүkmek, seğirmek, sekmek fiilleri anlamdaştırlar.

XV. yüzyıldan Abdî'nin Farsça'dan çevirisiyle Sultan II. Murat'a arz ettiği "Camasname"deki kullanışı ise, kalgılayarak oynamaktır.

Dürlü dürlü kalkı yuben büktüler

Her birisi oynayuben sekteiler (Oğuz: 1980: 75)

Türkçe "oyun" sözcüğü, anlamları ve anlamlarının yöneldiği kavram, diğer dillere göre çok daha ilginçtir (And, 1962: 78). Türkçe'de oyun ve oynamak sözcüğünün pek çok anlamı vardır. Çocukların oyunu, dans, dramatik gösteri, kağıt, zar gibi baht oyunları, sporla ilgili eylemlerde hep oyun sözcüğü kullanılır. Namık Kemal gibi yazarlar "oyun" sözcüğünü yazılı tiyatro metni anlamında kullanmışlardır. Bugün de bu şekli ile kullanıldığına tanık oluyoruz.

Diğer anlamlarına gelince; oyun almak, birine oyun etmek, oyun havası, oyun kağıdı, oyun vermek, oyuna çıkmak, oyuna gelmek vb. Fransızca'da, Almanca'da, İngilizce'de çalgı çalmak, oynamak fiili ile karşılanır. Bu dillere sahip yabancıların sonradan öğrendikleri, Türkçe'de içine düştükleri yanlışlardan biri "keman, piyano çalmak" yerine, "keman, piyano oynamak" olarak kullanmalarındır. Daha önceleri Türkçe'de de müzik anlamını taşımasını, oyun sözcüğünün Türkçe'de çok anlam yüklemesi ile açıklayabiliriz. Huizinga, Homo Ludens kuramında, oyun kavramının çok anlamlı olduğu düşüncesini taşır.

Kültürel ilişkiler ile Türkçe oyun sözcüğü çeşitli dillerde de kullanılmaktadır. Örneğin Yunanca'ya bir çok Türkçe kelime girdiğini biliyoruz, özellikle konumuzla ilgili olanları, "oyun", "tulum", "zurna" gibi kelimeler (Meydan,1992: 8).

Oyun, yaşama ve kültüre yön verdiği gibi bazen de yaşamın içindeki en önemli öge durumundadır. HUIZINGA'nın "Hornolu-dens" oyun oynayan insan kavramı, bizi bir diğer kavrama "Oyun oynayan halk" kavramına ulaştırmıştır.

Oyunlar; doğallık, eskilik ve genellik özelliği taşırlar Düzgün ve birbirine benzeyen tartımlı (ritmik) hareketlerin uyumlu bir biçimde ortaya

konulmasından doğan oyun, toplumların, ilkelinden en gelişmişine değin, hemen hemen tümünde vardır.

2.1.2. Halk Oyunları

Bugün yaygın olarak kullanılan "halk dansları" da denilen "halk oyunları"; halk kültürünün önemli bir yanını anlatan, bir olayı, bir sevinci, bir hüznü yansıtan, kökeni din ve büyü ile ilgili olan, müzikli ya da müziksiz olarak, tek kişi veya gruplar halinde sunulan ölçülü, düzenli hareketlerdir.

Halk oyunları kültürlenme (enculturation), kültürlenme (cul-turation) ve bireyden bireye aktarma (yaygın eğitim) yoluyla aktarılmakta, bu oyunlar kültürel yayılma (diffusion) ile yayılmaktadır. Halk oyunları, uygun olan ortamda sahneleme ve seyredilme ise, seyirlik bir oyun olarak öğrenilmekte, bir kültür mirası olarak kuşaktan kuşağa devredilmektedir. Zamanla doğal sahnesinden alınarak, modern sahneye getirilmiş olan halk oyunları, dünyada ve Türkiye'de profesyonel çalışmalarla sahne sanatları arasına alınmıştır. Günümüzde halk oyunlarının, modern sahne sanatları arasına alındığını ve çeşitli uzmanların da bu konu üzerindeki çalışmalarını gözlemlemekteyiz. Tarihin ilk çağlarında, dille anlatımın olmadığı dönemlerde, insanlar, doğa ile savaşlarını bedensel hareketlerle ifade etmişlerdir. Olayların, duygu ve düşüncelerin, hareketlerle ifade edilmesi, hem içgüdüsel, hem de evrensel bir olgudur. Çünkü, dansın dili, tüm İnsanlar tarafından anlaşılır bedensel bir dildir. Bu dile, belirli bir amaçla yapılan ritmik, estetik, bedensel hareketlerin tümüne 'dans' adı verilir (Şenel, 1992: 283).

İnsanlar; doğum, nişan, evlenme, festival, panayır, mevsimlik dini ve milli bayramlarda vb. toplantılarda dans etmektedirler. Demek ki dans insanların hayatında bir dönüm noktası olan ve dans edilmesine vesile olan ortamlarda oluşmuştur.

Dans edilen yer; insanların bilgi ve becerisini, ustalığını gösterdiği yerdir. Burası oyunların doğup büyüdüğü, geliştiği ortamdır (Çakır, 1990: 43).

Zaman içerisinde, dans gelişti, ülkelere yayıldı ve bazı değişmelere uğradı. Toplumların gelişmesiyle, sanatın etkilenmesi, yenilikleri getirdi Her yeni anlayış ve düşünceden dansta etkilendi. Özde aynı olmakla birlikte, değişik karakteristik özellikleri içeren dans türleri oluştu.

Bunlardan biri ve en eskisi halk oyunlarıdır. Diğer ülkelerde karakter dansları da denilen, ulusların halk oyunları; kendi özelliklerini yansıtan, her ülkenin kendine özgü danslarıdır. Doğal ortamda serbest olan halk oyunu sahnede belli kurallara ve disipline bağlanmıştır.

Halk oyunlarının yapılan çeşitli tanımları şöyledir:

En kısa ve öz olarak halk oyunları; "Düşünce ve duyguların insan vücudunun hareketleriyle anlatılmasıdır" (Halk Oyunları..., 1994: 35).

Başka bir ifade ile "insanın, varolduğu günden bu yana karakterini, duygularını, düşüncelerini ve manevi değerlerini yansıtmak için yaptığı ve mesajlar vermek istediği ritmik hareketler dizisine "halk oyunu" denir (Altuntaş, 1991: 13).

Yapılan başka bir tanımda "Oyun, müzik ve çalgı (enstrüman), millet olma duygusunun ve eğitiminin bir aracı olarak Türk toplum hayatının çeşitli yönleriyle bağlarını koruyan milli bir geleneğimizdir" (Karabulut, 1991: 119) denmektedir.

Aydın'ın (1981: 5) ifadesine göre "Halk oyunu; insanın kendisi ve doğayla aralarındaki ilişkilerinin öykülenmesinden kaynaklanan, ritm ve ezgi ile bütünleşerek, uyumlu hareketlerin arka arkaya sembolik olarak sıralanmasından oluşan, sanat ve spor değen taşıyan bir kültür ürünüdür".

Genel olarak halk oyunlarının en geniş tanımı "Ait olduğu toplumun kültür değerlerini yansıtan, bir olayı, bir sevinci, bir üzüntüyü ifade eden,

orijini itibariyle din ve büyüyle ilgili olan, müzikli (bir müzik aleti eşliğinde ve ya bir müzik aleti olmaksızın el ve ayaklarla tempo almak, tutmak suretiyle) olarak, tek kişi veya gruplar halinde icra edilen, ölçülü, düzenli hareketlerdir” (Eroğlu, 1988: 124).

Her sanat dalında olduğu gibi, halk oyunlarımız da insanı anlatır. Bu nedenle halk oyunlarının altında, kaynağı unutulmuş gizli, derin bir anlam yaşamaktadır. Biz değişik örnekleri izlerken, insanlarımızın düşüncelerini, duygularını, inanışlarını, felsefesini oyunlarla anlattığını, dile getirdiğini görürüz, anlarız. Türk insanı geçmişinden gelen hareketliliği ile daima oyuna ve ritme önem vermiştir, İşte herhangi bir nedenle ortaya getirilen, değişik adlarla anılan oyunlarımız, günlük hayatımızda, diğer bütün uluslarda olduğu gibi önemli bir yer tutmaktadır (Enis, 1997: 11).

2.1.3. Folklor (Halk Bilimi)

Avrupa'da 19. yüzyıl başlarından itibaren bu konuda başlayan derleme ve araştırma çalışmaları, Türkiye'de ancak 20. yüzyıl içerisinde kendisine bir yol bulabilmiştir. Bu bakımdan bu bilim dalı ile ilgili tanımlamalar üzerinde Türkiye'de henüz tam ve kesin bir görüş birliğine varılamadığı gibi, Avrupa ve Amerika'da da tanım ve buna bağlı olarak kavramlar konusunda tam bir görüş birliği yoktur.

Folklor, İngilizce asıllı bir kelime olarak, hemen herkes tarafından, bu bilim dalı için kullanılmaktadır. Kelimenin aslı FOLK(=halk) ile LORE (Bilim, Bilgi) kelimelerinin birleştirilmesi sureti ile ilk olarak İngiliz W.J Thoms tarafından 1846'da ortaya konulmuştur (Baykurt, 1976: 75).

Türk bilginleri halk bilimini oldukça çeşitli biçimlerde tanımlamaktadırlar. Bunlardan bazılarını şöyle sıralayabiliriz:

"Halk bilimi en derli toplu anlamıyla; halk şiirleri, halk gelenek ve görenekleri gibi tamamen fikri ve manevi tezahürleri, kısaca halkın manevi

kültürünü inceleyen bir bilim şubesidir" (Taşır, 1938: 14) diye ifade edilmektedir.

Bir başka anlama göre ise; "bir ulusun halk zümresini teşkil eden zümrenin; kültür, sanat, giyim, geçim, dil, edebiyat ve bunu ilgilendiren diğer hususlar halk bilim kelimesinin ifade ettiği anlam etrafında toplanır" .

Bir diğer bakış açısından ise, "maddi kültür sahasında olsun, manevi kültür sahasında olsun halk bilim mahsullerinin hususiyeti tamamen maşeri oluşlarıdır" (Boratav, 1982: 26) diye vurgulanmaktadır.

Genel bir çerçeveden ele alındığında halk bilim, halk tabakalarına ait manevi ve maddi olan bütün kültür belgelerinin koleksiyonudur." (Acıpayamlı, 1954: 865) şeklinde dile getirilmektedir.

Daha geniş anlamda ifade etmek istendiğinde halk bilim, bir ülke ya da belirli bir bölge halkına ilişkin maddi ve manevi alandaki kültürel ürünleri konu edinen, bunları kendine özgü yöntemleriyle derleyen, sınıflandıran, çözümleyen, yorumlayan ve son aşamada da bir birleşime vardırılmayı amaçlayan bir bilimdir" (Meydan, 1992: 137), şeklinde bilimsel bir tanımlamaya vardiirılabilir.

Kimi zaman halk bilimi yerine folklor kullanınca, bilimin yanında halk kültürü malzemesi de anlaşılmaktadır. Ülkemizde, folklor teriminin yanlış olarak halk oyunları, halk müziği karşılığında kullanılması alışkanlığı, folklorun da kavram ve kapsam alanlarının açık olarak belirlenmesi sonucu yavaş yavaş ortadan kalkmaktadır.

2.2. Halk Oyunlarının Tarihçesi

2.2.1. Halk Oyunlarının Doğuşu

Bugün halk oyunu olarak adlandırdığımız dansların ilk ortaya çıkışı, insanlığın henüz yeni yeni topluluk olarak yaşamaya başladığı dönemlere kadar iner.

İnsanın varlığını sürdürebilmesinde en önemli etken, doğa ile savaşımında doğaya yenik düşmemesi özelliğidir. İnsanın doğa ile savaşımında, kendi gücünü farketmesi; bunun insana kazandırdığı maddi ve manevi kültür değerleri, belli bir birikimi oluşturur. Bu birikim uygarlık tarihimizdir.

İlk insanların doğa ile ilişkilerinde kullandıkları araç ve gereçler çok ilkel idi. Doğa olaylarını algılayamıyor ve değerlendiremiyorlardı. Toplu yaşıyor ve bu yaşama biçiminden güç alıyorlardı. Davranışları ortak düşünceye, o topluluğun ortak çıkarlarına, isteklerine bağlıydı. Henüz birey olma bilincine erişememişlerdi (Su, 2000: 1).

Bu ilkel dönemlerinde insanlar algılayamadıkları, bir nedene bağlayamadıkları olguları, mistik kuvvetlerle açıklıyorlardı. Somutlaştırdıkları varlıklara, nesnelere karşı bir saygı duyuyorlardı. Buna kült diyoruz. Bu külte bağlı olarak da tapınmalar, dinsel tören ve büyüler geliştirmişler; bunları gelenekselleştirmişlerdi. Bu törenler içinde belirli bir ritimle yapılan ve törenin özelliklerine bağlı olarak değişebilen danslar yapmaktaydılar (Su, 2000: 1).

İlkel insanlarda hayat, düşüncelerle değil devinimlerle başlamıştır. G. Thomson'a göre yaşam etkinliğinin bilincinde olmak insanı hayvanlardan ayıran özelliklerin başında gelmektedir (Üster, 1979: 57). Buna rağmen ilk insanlarda teori ile pratiğin birbirinden ayrılmadığını ve zihinsel soyutlamanın yeterince hayatlarına girmediğini görüyoruz. "Ne var ki henüz bu aşamada teoriden söz etmek mümkün değildir; yalnızca ilkel tapınma törenleri söz

konusudur. İlkel tapınma töreni henüz pratiktir, ama emekten bilinçli olarak ayrılmış bir pratiktir.” (Üster, 1979: 57). Bu törenlerde yapılan tapınma merasiminin en önemli bölümünü yansılama (öykünme) dansları oluştururdu. Denilebilir ki bilinçli öykünme bize ilkel atalarımızdan miras kalan bir özellik olmuştur. Bu insanlar bir iş yapabilme yeteneğini geliştirebilmek için, o işi yapmadan temsili olarak ortaya koymakta idiler. Öykünme (taklit) böylece nesnel bir işlevi yerine getirmek amacıyla doğmuş oldu denilebilir.

“Sanatın en eski belirtisi dandır. İnsanın ilk aracı sayılan bedenle anlatım olanağına kavuşan dans, ruhsal durumların ve gerilimlerin devinimine dönüşen bir boşalımdır. Başlangıçta bireysel ve profan bir gereksinmeden doğan dans, giderek toplumsal ve dinsel bir karaktere dönüşmüştür.” (Örnek,1971: 181).

Bu ilk insanların yaptıkları dansların önde gelen amacı dinsel ve büyüsel olmakta idi. Bazen doğayı evcilleştirme, bazen avına karşı üstün olabilme, bazen da totemin olağanüstü güçlerinden yararlanma da diğer amaçları oluşturuyordu (Örnek,1971: 181).

Diğer taraftan ölümlere, toteme, bereket ve verimliliğe, gök güçlerine, doğa üstü güçlere tapma da dansın yapılış nedenlerindendi. Edinilen tecrübelerin aktarımı ile birçok günlük işleri danslarla yerine getirip, yaşamlarını sonsuz kılmak istiyorlardı.

“Klan, yüksek bir varlığın kutsal koruyuculuğu altında olduğuna inanır. Bu varlık insanların ve malların mutlak efendisidir; bu hayvanın tanrısal gücü o hayvanı klanın alameti, totemi yapar. Bu totem, bütün hayat kaynaklarını elinde bulundurur, bunları istediği gibi kullanır. Bu totemin doğa üstü güçlerini, büyücü, dansla ve şarkılarla anlatıp över.” (Başar, 1974: 9).

İlkel toplumlarda zayıf bireyi, zor koşullar, toplu yaşama zorluyordu. Bu toplumsallaşmanın (sosyalleşmenin) en güçlü aracını dinsel törenler ve büyüsel danslar oluşturuyordu. “Oyun bir ritüel ya da bir tören olduğu

zamandır ki bir görev, bir ödev kavramıyla birleşir.” (And, 1974: 14) Törende oynanan oyun (danslar) bir görevi üstlenip bir ödevi yerine getirmektir. Bundan da törende oynanan oyunun bireyleri bağlayıcı nitelikte ve belli amaçlara yönelik olduğu sonucu çıkarılabilir. Bu amaçla törenlerde yapılagelen danslar zamanla belirli kurallara bağlanıp, kalıplara sokularak yaşatılıp daha sonraki kuşaklara aktarıldı.

“Belli bir toplumun üyesi olarak insan, kendi kültürel mirasını öğrenip onu savunur, yaşatır ve kendisinden sonraki kuşaklara aktarır.” (Bozkurt, 1979: 46)

Yaşamın devamı için ihtiyaçtan doğan ve sanatın ilk belirtileri olan bu oyunlar (danslar), zamanla edinilen tecrübeler ve deneyimler sonucu geliştirilerek, sanatın ilk halkalarını oluşturdu.

“İkel insan sanatı yaratmada ve yaşamını zenginleştirmede kendine gerçek bir yol buldu. Ava çıkmadan önce yapılan çılgın toplu dans, topluluğun güven duygusunu gerçekten artırıyordu. Yüze sürülen savaş boyaları, atılan savaş çığlıkları savaşıyı gerçekten daha kararlı yapıyor, düşmanı ürkütüyordu. Mağaralara yapılan hayvan resimleri avcıya gerçekten bir güven, avına karşı bir üstünlük duygusu veriyordu. Dinsel törenler katı kurallarıyla topluluğun her üyesine toplumsal yaşantı aşılama, bireyi topluluğun bir parçası yapmaya yardım ediyordu. Tehlikeli, anlaşılmaz, ürkütücü, doğa karşısındaki güçsüz yaratık insan, gelişmesinde büyüden büyük destek görüyordu.” (Çapan, 1979: 47)

Bu danslar, kişilere manevi ve sosyal yaraları yanında hareketlilik de sağlamakta idi. Belli ölçülerde genel kondisyon sağlayıp, koordine ve denge geliştirici olmaktadır. Dayanıklılık. Beceri ve çeviklikle anlatım (ifade) gücünü de önemli derecede artırmaktadır.

“Kimi danslarla beden her yanı hareket ettirilirken kimi danslarla da sadece el ve kollar hareket ettirilir. Örneğin Polinezyalıların oturarak

yaptıkları danslarda, sadece bedenin üst kısmıyla eller ve kollar hareket ettirilir.” (Örnek,1971: 181)

Genelde konu ve amaç yönünden benzerlik gösteren danslar, hareket ve ifade yönünden (anlatım açısından) çeşitli toplumlarda farklıdırlar. Toplumun inanışları, yaşadığı coğrafyanın özellikleri, toplumsal ilişkiler ve gelenekler dansların toplumlara göre değişiklik arzemesine neden olmuştur.

2.2.2. Eski Medeniyetlerde Halk Oyunları

Eski uygarlıkların bazılarında halk oyunlarının (danslarının) gelişimi şöyle olmuştur:

1- Eski Mısırlılarda Dans

Eski Mısır uygarlıklarından kalma bazı kabartma resimler “Beni Hasan” mezarlıklarından çıkarılmıştır. Bunların Mısırlıların yaptıkları çeşitli dansların temel figürlerini, hareket sıralamalarını ve biçimsel yapısını gösteren örneklerdir.

“Mısır’da tek, çift veya grup halinde yapılan dansların dramatik, lirik ve grostek şekillerin, din, kültür, taklit, ifade ve savaş temeline dayanan çeşitlerin resimlerden izlemek kabil olmaktadır.” (Çapan, 1979: 47)

Birçok uygarlıkta görüldüğü gibi dans eski Mısırlılarda inanç gereği olarak ibadet amacıyla yapılmaktaydı.

Tanrılar için yapılan ayinlerde, hasat ve bereket için yapılan şenlik ve törenlerde dans, değişmez, önemli bir gösteri çeşidi idi. Ayrıca eski, Mısırlılar ölüm törenlerinde dramatik danslar yaparlardı. Evlenme, ergileme gibi önemli günler Mısırlılarda dansın yaşam bulduğu günlerdi. “Ortaçağda Mısır’daki yahudiler de gelin başına bir mihver geçirir, elinde bir kılıçla düğün alayının başında dans ederek yürür.” (And, 1974: 58)

Mısırlılar, diğer toplumlarda olduğu gibi dans yapılırken müzik aleti çalar, özel giysiler giyerek maskeler takar ve tempo tutarak dansa eşlik ederlerdi.

2- Eski Yunan Uygarlığında Dans:

Eski Yunan Uygarlığında dansı her yaşta yapılan çok önemli bir eğitim ögesi olarak görüyoruz.

Dans büyük oyunların (Olympia, Phytia, Nemca, Isthmia gibi belirli aralıklarla yapılan büyük yarışma şenlikleri) programlarına alınmıştır. Zamanla yarışması yapılan ve kazananın ödüllendirildiği dansın; kültür ve sanat değerinin yanında, "spor" niteliği de kazanmasına ve spor yarışmalarının yanında yer almasına neden olmuştur.

"Atina müzesinde bulunan bir su kabının üzerinde onu kazanana sunulmuş olarak, 'Herkesten daha zarif dans edene' cümlesi yazılıdır." (Alpman, 1972: 84) Bu belge bize dansa da ödüllendirme ve yarışma olduğunu kanıtlamaktadır.

Eski Yunanlıların vücut eğitiminde dansın önemli bir yeri vardı. Gençlerin sosyalleşmesi, kişiliğin dengeli gelişimi ve iş veriminin artırılması, müzik eşliğinde ve eğlence içinde danslarla sağlanıyordu. Toplum yaşamı açısından bu önemli işlevleri yerine getirmesi, dansa olan ilgiyi önemli ölçüde artırmıştır.

Yazılı belgelerden, o zamanın yöneticileri, bilim adamları ve bilge kişilerinin, çok iyi birer dansçı olduklarını ve bu etkinliğe önem verdikleri anlaşılmaktadır.

Eski Mısırlılar gibi Yunanlılar da dans yaparken özel giysiler giyer, maskeler kullanırlardı. Seyirciler ise müzikle ve şarkılarla dansçılara eşlik

ederlerdi. Böylece yaşamlarının özünü ve çeşitli yönlerin yansıyan hareketlerin anlamını pekiştirmiş, zenginleştirmiş olurlardı.

Yunanlıların danslarında genellikle insanların ilişkilerin ve iç dünyalarının doğmaca anlatımını görüyoruz. Çok hızlı ayak hareketlerinin yer aldığı ve havada yapılan saltolara, parendelere rastlanan üst düzeyde beceriyi gerektiren kişisel figürlerden oluşan dansları, eski Yunan dansçıları büyük bir ustalıkla yapmakta idiler.

“Yunanlıların ‘Eleusis’ ayinlerinde, bireyi kendinden geçirtici ve tanrısallığa ulaştırıcı danslar yapılmıştır.” (Hançerlioğlu, 1975: 135) Bu danslarla bireylerde, boşalım, arınım ve doyum sağlama amaçlanmakta idi. Yunanlıların bir kısım danslarında ise müzik de dansın hareketleri de o anda yaratılırdı. Doğmaca bir dans ve müzik bütünleşmesini yaratan bu insanlar, bölge ve ırkların özelliklerin yansıyan birçok dans örneğini miras bırakmışlardır.

3- Kuzey Amerika Yerlilerinde Dans

Göksel öğelerle ilgili dansların en önde geleni olan “güneş dansı Kuzey Amerika yerlilerince kutlanan ve yaz ortasına gelen dinsel bayramlarında en önemli dansını oluşturur. Başka toplumlarda da aynı adla yapılan bu dansta Kuzey Amerika yerlileri, kutsal güneş direği çevresinde işkence edecek kadar kendilerinden geçerek oynamaktadırlar. Bu dansa tüm törene katılanların iştirak ettiği görülür. Güneş Dansının yapıldığı bayram aslında ‘dünyayı yeni baştan kurma’ anlamını taşımaktadır. Dünyanın yaratılışı danslar ve oyunlarla dramatize edilmektedir. Dinsel kökenli bir diğer dans ta Hawaii yerlilerinin Hula Dansı’dır. Tanrılar ve şefler onuruna yapılan bu dansı öğrenmek için uzun zaman ciddi bir çalışma yapmak gerekmektedir. Eskiden bu dans herkesin seyrine katıldığı büyük bir toplumsal olay idi (Örnek,1971: 182).

2.2.3. Türklerde ve Anadolu'da Halk Oyunlarının Ortaya Çıkışı

Türklerde halk oyunlarının doğuşu Orta Asya'da yaşayan atalarımıza dayanır. Orta Asya'da yaşayan atalarımız; birlikte yaşamaya önemli ölçüde değer veren, törenlerine bağlı ve yaratıcı insanlar olarak görülüyor. Tarihte ilk Türk uygarlıklarından Şamanların, Hunluların, Oğuzların günümüze uzanan belgelerinden, dansa büyük bir ilgi duydukları ve önem verdikleri anlaşılıyor. Bu nedenle gelenek içinde yer alan törenlerin en önemli bölümünü halk oyunlarının oluşturduğu söylenebilir (Gazimihal, 1975: 10).

Asya'da yaşayan atalarımız, birlikte yaşama önemli ölçüde değer veren, törelerine bağlı ve yaratıcı insanlar olarak görüyoruz. Orta Asya'daki atalarımızın oyunları ile ilgili ilginç bir belge şöyledir. "Davulum Halay" gibi sıra oyunlarında coşturuculuğuna dair yazı Asya'dan Hunlular için yazılmıştır. Çinli bir şair hanım, Hun beyine gelin gelmiş ve memleketine gönderdiği mektupta Hunluların adetlerinden manzum şekilde şöyle söz etmiştir:

"Davulu her gece durmaz döverler
Ta güneşler doğana dek dönerler" (Gazimihal, 1975: 11)

Bu mektup, halay gibi sıra oyunlarının (M.Ö. 200) yıllarında, ateş çevresinde, davul eşliğinde çeşitli doğa üstü olaylarını yansıyan hareketlerle sabahlara dek oynadığını günümüze aktaran bir belgedir.

Anadolu'da yaşayan Türk uygarlıklarında ise Asya'dan getirdikleri geniş kültür birikimleri ele eski Anadolu uygarlıklarının kültür ürünlerinin özümsemesini görmekteyiz. Bu birikimli kalıntının üzerine atalarımız, yaratıcı gücü, sanat anlayışı, beğeni ve becerilerini de ekleyerek ölçü biçilmez zenginlikteki halk oyunlarımızı oluşturdular.

Türklerde danslar daha çok kılıç kalkanla, mumlarla, çeşitli kutsal araçlarla yapılırdı. İnanç gereği uğur getirmesi amacıyla yapılan danslara da rastlamaktayız. Günümüz halk oyunlarının bir çoğunda eski oyunların izlerine rastlamaktayız. Bu dansların zamanla kutsal yönlerinin ortadan kalkarak

eğlence maksadıyla yapılmaya başlandığını görüyoruz. Birçok yabancı toplumlarda günümüzde bile görülen ölüm dansı, eski Türk boylarının bir çoğunda yapılmakta idi. Ölüm ayinlerinde oyuncular, ölenin öte dünyaya gidişini, öte dünyaya giden yolların tehlikelerin canlandırdıkları gibi, geridekilerin acılarını da belirtmeye çalışırlar. Bollukla ilgili dansların çoğu erotik karakterlidir. Yağmur yağdırmaya, bol ürün almaya yönelik danslarında erotik motif açıkça görülmektedir (Örnek,1971: 182). Günümüzde Anadolu'da bu tür danslara rastlanılmaktadır.

Anadolu'da yaşayanlar dil, din, tarih, yerleşik alan ve ekonomik ilişkiler bakımından çeşitli kültürlere bağlıydılar. Türkler Orta Asya'dan getirdiklerini, Hintlilerin, Frigya, İyon ve Bizans kültürü üzerinde; Selçuklular ve Osmanlılarla sürdürerek yücelttiler. Ortaya çıkan bu yeni oyunlarımızı ise geleneklere bağlı törenler içinde yaşatarak günümüze kadar getirdik.

M. And'a göre "Anadolu'da düğünler, dans için en önemli vesilelerdir. Ancak iki türlü dansı birbirinden ayırmak gerekmektedir. Bunlardan birincisine katılanların düğünde halay gibi eğlenmek için oynadıkları danslar, ikincisi kökeni çok eskiye giden, kutsal bir anlam taşıyan ve evlenmeye kutsallık getiren danslardır. Hemen şurasını da belirteyim ki çoğu kez, ikinci türe giren danslar da bugün oynayanların daha çok bir katılma sevinci duydukları, eğlence için oynadıkları danslar olup, eski kutsal anlamlarından sıyrılmışlardır." (And, 1974: 57)

Anadolu insanı Orta Asya'dan Anadolu'ya yerleşinceye değin ve Anadolu'da geliştirdiği uygarlıklar süresince birçok eski kültürden etkilenmiştir. Anadolu danslarında eski Anadolu uygarlıklarının etkisini bulabiliriz.

Zaman içinde bu etkilenmelerin kaynakları, dansların doğuş anlamları, amaçları unutulmuş ama danslar günümüze değin ulaşabilmiştir. Anadolu'da da dans geleneğinin çok eskilere dayandığını eski uygarlıkların resimlerinden, heykel ve duvar kabartmalarından anlıyoruz. Metin And,

Konya-Çatalhöyük kazılarında çıkarılan bir duvar resmindeki toplu dans sahnesini Anadolu'da dans geleneğinin eskiliğine örnek gösterir. (MÖ. 5500-6500) Yine aynı konuda, o yörede kimi geleneklerin bugün de yaşadığını ekler. Ölüm ve dirilmeyi anlatan geyik tapınışının Hititlerde olduğunu, geyik-ölüm-güneş sembolü olan aynanın sonraki uygarlıklarda da değişik biçimlerde yaşadığını örnekler. Bugün hala Alacahöyük'teki köylülerin ölü odasındaki aynaları ters çevirdiklerini belirtir (Su, 2000: 2).

Anadolu'daki danslarımızın belirleyici bir etkeni dinin yanı sıra dildir. Metin And, Orta Asya'dan, Şaman dininden halk danslarımızın büyük etkiler taşıdığına bir örnek olarak "bar" sözcüğünü verir. Bugün Doğu Anadolu'nun davul oyunlarının genel adı bu sözcük, geçmişte Şamanın davulunun tutağına verilen addır. Sanatsal yaratılarda insanların ilkelerden günümüze kadar geçen süreçteki dinsel özelliklerden etkilenmeleri nedeniyle, Anadolu folklorunda da dinsel etkilenmelerin önemli yer tuttuğu söylenebilir. Mani, Şamanizm ve İslam dini değişik dönemlerden itibaren Anadolu folklorunda etkili olmuştur. İslam dini ile birlikte, Anadolu insanı dinsel açıdan ortak değerler yaratarak büyük bir manevi değerler bütünlüğü sağlamıştır (Su, 2000: 2).

İslamiyetin kadın ve erkek ilişkilerinde sınırlayıcı etkilerinin olması, köylü danslarını bu açıdan pek etkilememiştir. Metin And bu konuda "...islam dininde karşı bir tepki sonucu çıkan tarikat dansları da bu etkinin bir bakıma olumlu sonuçlarından sayılabilir" der. Bu yarı dinsel danslara sema'dan bozma semah (samah, zamah) dendiğini belirtir. İslamiyet etkisinde de kadınla erkeğin aynı oyunda yanyana oynamaları; toplum yapısının içe kapanık daha dar gruplarca oluşturulmasının, üretim ilişkilerinin aile topluluklarına dayalı olmasının, işgücüne önemli ölçüde gereksinim duyulmasının ve ortak üretimin sonucudur (Su, 2000: 3)

2.2.5 Batı'da ve Türkiye'de Halk Biliminin (Folklorun) Başlangıcı

Halk bilimi araştırmaları, Batıda Türkiye'den önce başlamış, çok dikkatli ve yetenekli araştırıcı ve ilim adamları tarafından çeşitli açılardan tahlil edilerek yorumlanmış, kabul edilen ve edilmeyen pek çok hipotez ve teori ileri sürülmüş ve sürülmektedir (Şenol, 1994: 83)

22 Ağustos 1846, folklor teriminin Avrupa'da doğduğu tarihtir. Folklorun isim babası William John Thoms (1803-1885) bu tarihte İngiltere'de The Athenaeum Gazetesinde Ambrose Merton takma adıyla bir mektup yayımlar. Bu mektubunda Thoms, halk kültürü ürünlerinin derlenmesini istemekte ve o güne kadar "popular art'quities" denen bu ürünlere "Folklore" denmesini teklif etmektedir.

Folklorun bilim olarak kabulü konusunda 19. yüzyılın sonlarında Avrupa'da bu önemli çalışmalar yapıldı. Alman, İngiliz, Fransız, İsveç bilim adamları çalışmalarda önemli rol oynadılar, 1872 yılında Stockholm'de "Nardiska Arkiv" adıyla bir folklor arşivi kuruldu. 1873 yılında ise İsveç'te ilk folklor müzesi kuruldu. Yine aynı yıl Polonya Krakov Üniversitesi'nce 18 cilt tutarında Leh folklor ürünlerinin yayımlanmasına başlandı. 1875 yılında Fransa'da Henri Gaidoz tarafından "Melusine" adıyla ilk folklor dergisi yayınlandı, 1878 yılında Londra'da "Folk-Lore Society" adıyla ilk folklor demeği kuruldu. Dernek aynı yıl "Folklore Record" adıyla bir dergi çıkarmaya başladı 1980 yılında İsveç'te Arthur Heaenius tarafından "Skassen Açık hava Müzesi"nin temeli atıldı. Dünyaca ünlü bu folklor müzesi 1906 yılında halka açıldı. 1886 yılında Oslo Üniversitesinde ilk folklor kürsüsü kuruldu 1889 yılında Moskova Üniversitesi "Etnograficesi Obozjenie" adlı dergiyi yayımlayarak, folklor derlemelerini basmaya başladı. Folklor adı, 1391 yılında Uluslararası Folklor Kongresinde bilimin adı olarak kabul edilmiş, bu tarihten sonra hızla yayılmıştır (Tan, 1985: 23, 30-31).

Türkiye'de ise 20 .Yüzyıl başlarında folklor araştırmalarının dil araştırmalarından, folklorun temel konularına yönelmeye başladığı görülür.

Bu dönemde Ziya Gökalp'in 'Halka Doğru' dergisinde çıkan 23.7.1913 tarihli "Halk Medeniyeti I" adlı makalesinde ilk kez "halkiyyat" sözcüğünü kullanması; Fuat Köprülünün 6.2.1914 tarihli İkdam gazetesinde yayımlanan "yeni bir bilim dalı halkiyyat" adlı makalesinde milliyetçiliğin güçlenmesi ve yayılması için folklorun bir araç olduğunu üne sürmesi; Rıza Tevfik'in 20.2.1913 tarihli Peyami Edep'te çıkan "Folklor" adlı tanıtıcı yazısı folklor alanında yeni bir aşamanın başlangıcı sayılır (Büyük Larousse, 1990: 4184).

Daha sonraları Folklor konusunda sistemli ve yaygın çalışmalara Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümetleri döneminde başlanmış Cumhuriyet döneminde gözle görülür gelişmeler kaydedilmiştir.

İstiklal Savaşı'ndan sonra 1924 yılında Türk milletinin maddi ve manevi kültürünün teşhir edileceği bir etnografya müzesi kurulmasına karar verilmiş, aynı yıl, Maarif Vekaletince (Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı) özel bir komisyon kurulmuştur. Bugün Türkiye'de sayıları 100'e yaklaşan müzelerin bir çoğunda etnografya bölümü bulunmaktadır.

1932 yılında kurulan Halkevleri kültürümüzün araştırılması, incelenmesi, yaygınlaştırılması ve halkla kaynaştırılmasında çok önemli rol oynamıştır. Halka dönük etkinlikleri arasında halk bilim çalışmalarına da önemli yer ayıran bu kuruluşlar, gerek çeşitli illerde çıkardıkları yerel dergiler, gerekse yayımladıkları kitaplarıyla Türk halk bilimi gerecinin büyük bir bölümünü yitip gitmekten kurtarmışlardır.

Türk halk biliminin bugünkü durumu gözden geçirildiğinde bir çok önemli eksikliği görmemek elde değildir. Türk halk bilimi henüz tam anlamıyla derlenip toplanmadığı gibi, şimdiye kadar derlenen gereç de sistemli bir biçimde düzenlenip arşivlenerek, incelenmeye ve çözümlenmeye hazır bir duruma getirilememiştir.

Cumhuriyetten önce Osmanlı'larda oyun (raks) sanatı çok gelişmiştir. Bu oyunları halk oyunları ile karıştırmamak kaydıyla, saraylarda, köşklere,

konaklarda bazı yerlerde oynanan bu tür oyunları icra edenlerin korunmaya alınmaları ve desteklenmelerini belirtmek açısından önemlidir. XIV. ve XVIII. yüzyıllar arasında, oyuncular bir güvence altında çalışmalarını ve sanatlarını sürdürebiliyorlardı (And, 1969: 33).

Cumhuriyetin kurucusu Atatürk, halk danslarına özellikle önem veriyor, halaylarında, barında baş çekiyor, zeybeklerle, seymenlerle birlikte halkının arasına karışıyordu. Atatürk, bir çok gezisinde ilgiyle mahalli oyunları soruyor, izliyor ve katılıyordu. Konunun önemini ve gerekliliğini kavramış, teşvik ve takdir etmiştir. Yurt oyunları konusunda O'nun uyarıları büyük sarsıntılı devreden sonra gençlik üzerinde çok büyük etkisi olmuştur. Türk halk oyunlarının Cumhuriyet döneminde başlangıç yılı olarak gösterilen Rıza Tevfik Bölükbaşı'nın 1900 yılında Nevsal-i Afiyet Salname-i Tıbbi adlı bir tıp yıllığında yazdığı "raks üzerine" Türkiye halk oyunları çalışmalarının ilki kabul edebiliriz. Yazıyı günümüz Türkçesine çeviren Güner Sernikli'nin Halk Bilimi Dergisindeki yazısında Rıza Tevfik (Bölükbaşı)'nın 1900 yılında halk oyunlarımız hakkındaki görüşleri ilginçtir. Oyun terimi ve konusunda bilgi verdikten sonra o dönemde ülkede yaşayan etnik grupların oyunları hakkında da bilgi vermektedir.

Rıza Tevfik (Bölükbaşı)'nın yazısının ardından 1926 yılında ilki İstanbul Belediye Konservatuarınca yapılan müzik derlemelerinin yanında halk oyunları da derlenmiştir.

2.2.5. Cumhuriyet Döneminde Halk Oyunları ve İlgili Kurum Kuruluşlar

Cumhuriyet döneminde her alanda olduğu gibi halk oyunları etkinliği de devletin denetimi ve gözetimi altına alınmıştır. Bu örgütlü çalışma, "Halk Evleri" ile başlamış ve giderek tüm ülkede okul, dernek, kulüpler aracılığı ile sürdürülmüştür.

Ülkemizde halk oyunları alanında çalışan kuruluşlar;

Turizm Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Gençlik ve Spor Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı ve Kültür Bakanlığı gibi çeşitli bakanlıkların ilgili birimleridir.

Ülkemizde ilk folklor derneği 1 Kasım 1927'de Ankara'da kurulan Anadolu Halk Bilgisi Derneği'dir. İlk folklor derneğinden sonra 1960'lardan itibaren pek çok folklorla ilgili dernek kurulmuştur.

1932 yılında kurulan Halkevleri kültürümüzün araştırılması, incelenmesi, yaygınlaştırılması ve halkla kaynaştırılmasında çok önemli rol oynamıştır.

Türkiye'de ilk defa 1 Kasım 1927 yılında Ankara'da kurulan "Anadolu Halk Bilgisi Derneği" daha sonra adını değiştirerek "Türk Halk Bilgisi Derneği" adını almıştır. Derneğin amacı, "Türk folklor kültürüne dair tetkiklerde bulunmak, mecmua ve kitap neşretmek, konferanslar vermek, müsamereler teşkil etmek, diğer benzeri bilimsel cemiyetlerle münasebete girilmiştir. Halk kültürünün derlenmesi için ilk adım atıldığı o günden bugüne kadar birçok dernek, kurum ve kuruluş kurulmuştur. Halk oyunları dernekleri tarihinde ilk kabul edilen bu dernek, halk oyunlarımızla ilgilenememiş ancak yayınladığı "Rehber" deki 15 maddelik kadroda halk danslarına "Raks" adı altında bir ana madde olarak yer vermiştir.

1929 yılında halk oyunları açısından önemli bir gelişme görüyoruz, İstanbul Belediye Konservatuarı halk müziği derleme gezilerinin dördüncüsünde Erzurum, Erzincan, Rize, Trabzon halk oyunlarını Yusuf Ziya Demircioğlu, Mahmut Ragip Gazimihal, Abdulkadir İnan, Ferruh Arsunar (Sinop'taki çalışmalara M. Şakir Ülkütaşır'da katılmıştır.)'dan oluşan ekip filmle tespit etmişlerdir. Halk oyunlarımızın ilk belge niteliği taşıyan bu filminin nerede ve kimde olduğu ise bugün bilinmemektedir. Halk oyunlarının araştırılıp, derlenmesi, sahneye konulması, ulu önder Atatürk'ün isteği ile 19 Şubat 1932 yılında kurulan Halkevleri ile başlamıştır. Halkevleri, halk oyunlarının yurt çapında yaygınlaşmasına, derlenmesi ve araştırılmasında

öncü olmuştur. Bu dönemde birçok dernek ve kuruluş, kendisini feshederek halkevleri bünyesine katılmıştır. Dağınık bir biçimde yapılan çalışmalar düzenli ve bilinçli bir duruma geldi ve bütün yurda yayıldı. Her ilde halk oyunları toplulukları kuruldu. Daha sonra başta Ankara olmak üzere bütün illerimizde şenlikler (festivaller) düzenlenmesi yönüne gidildi.

Halk oyunları alanında bilimsel çalışmalar ve araştırmalar da başlamıştı. 1941 yılında Vahit Lütfi Salcı yaptığı araştırmaları sonucunda elde ettiği bilgileri "Gizli Türk Dini Oyunlar" adlı eserinde yayınladı.

1944 yılında halk oyunları ile ilgili olarak halkevleri tarafından Kasım Ülgen'in "Doğu Anadolu Oyun Havaları" adlı üç ciltlik eseri yayımlandı. Bu kitaplarda Kasım Ülgen, halk oyunlarının notasyonu konusunda ayak hareketlerinin resimlerle, çizimlerle gösterilmesi, saptanması yolunu denemiştir. Kitaplarda yer alan bilgiler öğretmen Ülgen'in çoğunlukla merkez ilçelerinden öğrendiği halk oyunlarını içermektedir.

1944 ve 1951 yılları arasında bu tür çalışmalara dernekler, köy enstitüleri, yüksek okullar, üniversitelerimiz de katılmıştır. 1951 yılında halkevleri kapatılınca halk oyunları topluluklarının çatısı da dağılmış oldu. Bu dönemde yüksek okullarımızda ve üniversitelerimizde konuya sahip çıkıldığını görmekteyiz. 1955 yılında Vedat Nedim Tör'ün başkanlığında çalışmalarına başlayan "Türk Halk Oyunlarını Yaşatma ve Yayma Tesisi", 1968 yılında Anadolu ve Trakya halk oyunlarını bir kez daha baştan sona taramış, geniş bilgiler tanıyan yüzlerce rapor hazırlamıştır. Bu çalışmalar sonucunda fotoğraflarla, filmler ve teyp bantları ile saptanan halk oyunları için önemli bir adım atılarak o dönemde yalnızca adı saptanabilen 1600 halk oyunu ortaya çıkarılmıştır.

1955 yılında Yapı ve Kredi Bankası kurucusu Kazım Taşkent ve Vedat Nedim Tor başkanlığında çalışmalarını sürdüren tesiste; Şerif Baykun, Ahmet Kutsi Tecer, Halil Bedi Yönetken, Ahmet Adnan Saygun,

Mahmut Ragıp Gazimihal, Muzaffer Sansözen, Ruhi Su, Behçet Kemal Çağlar, 1965 yılından sonra Sadi Yaver Ataman çalışmalar yapmışlardır.

Türk Halk Oyunlarını Yaşatma ve Yayma Tesisi on dört yıllık çalışma süresince binlerce halk oyununu alan araştırmalarını yaptı. 1961 yılında ise ilk defa Türk Halk Oyunlarını Yaşatma ve Yayma Tesisi tarafından bir seminer düzenlendi. Bu seminerde 16 bildiri sunularak halk oyunlarının çeşitli yönleri açıklandı ve kültürümüzün çok önemli bir bölümü olduğu kabul edilmiş oldu. Bu çalışmalar sonucu toplanan dokümanlardan yararlanılarak Sadi Yaver Ataman tarafından "100 Türk Halk Oyunu" adlı eser Yapı ve Kredi Bankası tarafından 1975 yılında yayınlandı.

Bu konuda Türk Halk Oyunlarını Yaşatma ve Yayma Tesisinin bir diğer başarısı da 1968 yılında, Milli Eğitim Bakanlığı ve TRT işbirliği ile halk oyunlarının bilimsel biçimde saptanmasıdır. Giyim-kuşam konusunda 1000 kadar renkli dia ve fotoğraf koleksiyonu meydana getirilmiş oldu.

O dönemde hızla başlayan ve günümüze kadar devam eden iki harekete de bir göz atmak gereklidir. 1. Bölge Halk Oyunları Şenlikleri (festivaller), 2. Halk Oyunları Yarışmaları 1963 yılında Halkevlerinin yeniden kurulması ile Edirne ve Kars'ta düzenlediği iki bölge şenliğinin ardından 1967 yılında Turizm ve Tanıtma Bakanlığının ve daha sonra Milliyet Gazetesi ve daha bir çok kurum, kuruluşların düzenlediği halk oyunları yarışmaları günümüze kadar bir çok değişiklikler, olumlu-olumsuzluklarla süregelmiştir.

1952 ile 1968 yılları arasında konuyla ilgili olarak Metin And'ın "Türk Köylü Dansları" ve Şerif Bayburt'un "Türk Halk Oyunları" adlı iki eser ve 1961 deki Halk Oyunları Semineri dışında bilimsel çalışmalardan çok bölge şenlikleri ve yarışmalarla halk oyunlarının yaratılmaya çalışıldığını görüyoruz.

1900 yılından 1975 yılına kadar yapılan bütün çalışmaların çıkarılan dokümanları ışığında Cemil Demirsipahi Türkiye İş Bankası'nın katkılarıyla,

çoğunluğu halk müziği notası ve resimlerden oluşan "Türk Halk Oyunları" adlı değerli bir kaynak eser hazırladı.

Halkevleri ile başlayan dönemde yurdun her yerindeki oyun gruplarının Ankara'da düzenlenen halk oyunları gösterilerine katılmaları ile başlayan şenlikler bir çığ gibi büyüyerek gelişti. Yurtiçi ve yurt dışında düzenlenen Halk Oyunları Festivali (Senlikleri) ve Yarışmalarına da hızlı bir katılım oldu. Dış ülkelerdeki uluslararası festivallere katılmamız 1949-1950 yıllarında Muzaffer Sansözen'in yöneticiliğinde İtalya ve İspanya'ya yapılan gezilerle başlamıştır diyebiliriz. 1958-1970-1972, 1975 yıllarında Türk gruplarının yurtdışındaki başarıları ile ardından tam bir Avrupa gezileri dönemi başlamış oldu.

Burada konu ile ilgili olarak diğer kurum ve kuruluşlara da değinmekte yarar var; 1964 yılında İstanbul'da Yüksek Tahsil Gençliği Türk Folklor Enstitüsü Kurma Derneği adıyla bir dernek kuruldu- Daha sonra Milli Eğitim Bakanlığının işbirliği ile "Milli Folklor Enstitüsü" kurulunca dernek "Türk Folklor Kurumu" adını almıştır.

1966 yılında Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde Milli Folklor Enstitüsü kuruldu. Zaman zaman isim değişikliklerine uğrayarak ve Kültür Bakanlığı'na bağlı olarak önce Milli Folklor Araştırma Dairesi Başkanlığı, daha sonra 24 Aralık 1991 tarih ve 21091 sayılı Resmî Gazete'de yayınlanan 468 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile "Halk Kültürlerini Araştırma ve Geliştirme Genel Müdürlüğü" adını aldı.

Bu kurumun görevleri şunlardır:

a) Halk kültürlerinin, halk edebiyatı ve tiyatrosu, gelenek, görenek ve inançları, halk müziği ve oyunları, sanatları, mutfağı, giyim, kuşam süsleme ve benzeri bütün dallarında araştırma, derleme, inceleme ve diğer ilmi çalışmaları yapmak, yaptırmak, yayımlamak, tanıtmak,

b) Halk kültürleri arşivini kurmak,

c) Türkiye'de ve Türkiye dışında yaşayan Türklerin kültür varlıklarını, kültür anlaşmaları ve kültürel mübadele programları çerçevesinde araştırmak, incelemek, derlemek ve diğer ilmi çalışmaları yapmak, yaptırmak, bunları yayımlamak, tanıtmak, açık hava müzelerine ve halk kültürleri arşivine kazandırmak,

d) Yabancı ülkelerde halen konuşulmakta olan Türkçe lehçe ve şiveleri ile bunlara yardımcı dilleri öğretmek ve bu konuda araştırmalar yapmak üzere mevcut mevzuat çerçevesinde enstitü kurulmasını sağlamak, olarak belirlenmiştir.

HAGEM, kuruluşundan bugüne kadar, gelenek-görenek ve inançlar, maddi kültür, el sanatları, halk müziği ve oyunları, kütüphane, arşiv ve yayım konusunda birer şube açarak çalışmalarını sürdürdü. En önemli çatışmaları arasında her beş yılda bir düzenlemekte olduğu Milletlerarası Türk Folklor Kongreleri vardır. İki 1975 yılında İstanbul'da, ikincisi 1981 yılında Bursa'da, üçüncüsü 1986 yılında İzmir'de yapılmıştır. Dördüncüsü 1991 yılında Antalya'da "Milletlerarası Türk Halk Kültürü Kongresi"dir. Her kongrede halk biliminin çeşitli konularında bildiriler sunularak tartışılmaktadır.

Bunun dışında "Türk Folklor Araştırmaları" ve "Türk Folklorundan Derlemeler" adlı süreli yayınları, seminer, sempozyum ve kongrelerde sunulan bildirileri içeren kitaplar ve Türk halk biliminin çeşitli konularındaki yapılar HAGEM yayınları arasında yer almaktadır. Bugün çok zengin bir halk bilimi kitaplığı ve kütüphanesi, tas. plak koleksiyonu ile değişik yörelerde yapılan alan araştırmalarında derlenen halk oyunları, müziği, el sanatları, mimari vb. çeşitli konularda 1989 sayımlarına göre 2770 yazılı belge, 1317 yazma nadir eser, 13239 adet fotoğraf, 17700 adet slayt, 59 adet belgesel film, 2439 adet ses bandı, 2914 adet nota, 2544 adet plak, 3468 adet etnografik eşya, 132 adet belgesel video bandı toplam 46.411 adet belgelik bir arşive sahiptir.

Günümüzde ülke çapına yayılmış olan çok sayıdaki halk oyunları dernekleri, gençlerin boş zamanlarını en iyi ve en yararlı bir şekilde değerlendirmelerini sağlayan, milli birlik ve beraberlik duygularının gelişmesinde önemli katkıları bulunan kurumlardır. Hemen hemen her ilimizde çeşitli isimlerle kurulan dernekler, yörelerinde köy köy, ilçe ilçe dolaşarak halkın oynadığı oyunları ve müzikleri belli bir disiplin içinde korumuşlardır. Derneklerimizin yıllardan beri dünyanın çeşitli ülkelerinde düzenlenmekte olan uluslararası festival ve şenliklerde ülkemizi başarı ile temsil etmeleri ve yarışmalarda devamlı dereceye girerek mahalli basın ve yayın organlarında ülkemizden övgü ile bahsedilmesi bizler için ve Türkiye için iftihar vesilesi olmuştur (Halk Oyunları..., 1990: 26).

Halk oyunları dernekleri, dernek kanununa göre illerde Emniyet Müdürlüğü Demekler Masasına, Merkezde İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğüne bağlanırken, yaptıkları faaliyetin konusu gereği Kültür Bakanlığı "Halk Kültürünü Araştırma Dairesine" (HAKAD) bağlanmıştır. Ayrıca Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın merkez kuruluşlarınca yurtdışı çıkışları için denetlenmekte, Milli Eğitim Bakanlığı, Beden Eğitimi ve Spor Genel Müdürlüğüne yarışmaları yaptırılmaktadır (Halk Oyunlarında..., 1992: 12,14,33-34,39,43)

1966 yılında Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde "Mili Folklor Enstitüsü" kurulmuş ve günümüzde Kültür Bakanlığına bağlı "Milli Folklor Araştırma Dairesi"ne dönüştürülmüştür.

Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı, Beden Eğitimi ve Okul Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğüne bağlı "Halk Oyunları Şubesi" oluşturulup yarışmaları düzenlenen halk oyunlarının, Turizm Bakanlığına bağlı kurulan "Devlet Halk Dansları Topluluğu" ile halk oyunları örgüt yapışma bir yenisini daha eklenmiştir (Halk Oyunlarımızın..., 1992: 38).

Son yıllarda bakanlıklarda olan yapısal değişmeye bağlı olarak; Milli Eğitim Bakanlığı okul içi Beden Eğitimi Spor ve İzcilik Daire Başkanlığı ve

Başbakanlık Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğüne bağlı Gençlik Hizmetleri Daire Başkanlığı halk oyunlarına katkılarda bulunmaktadırlar.

Ayrıca yurdun çeşitli Üniversitelerinde, Türk Müziği Konservatuarlarına bağlı olarak halk oyunları bölümleri bu alana hizmet etmektedirler.

Son olarak ülkemizde ki halk oyunları çalışmalarının tek elden yönlendirilmesi, örgütlenmesi ve sorunlarının çözülüp beklentilere cevap verilebilmesi amacıyla, GSGM Merkez Danışma Kurulu'nun 18-19 Eylül 2001 tarihinde yapılan toplantıda aldığı karar doğrultusunda Halk Oyunları Federasyonu kurulmuştur.

BÖLÜM III

BULGULAR VE YORUMLAR

Araştırmanın bu bölümünde halk oyunları derneklerinin sorun ve beklentilerinin belirlenmesi amacıyla oluşturulan sorular çerçevesinde elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

3.1. Kişisel Bilgiler

Araştırmanın örneklemini oluşturan halk oyunları yöneticilerine ait kişisel durumları ile ilgili bulgular aşağıda verilmiş ve yorumlanmıştır.

3.1.1. Halk Oyunları Dernek Yöneticilerinin Cinsiyete Göre Dağılımı

Tablo 1- Halk Oyunları Dernek Yöneticilerinin Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet	f	%
Kadın	84	26,8
Erkek	229	73,2
Toplam	313	100

Tablo 1’de görüldüğü üzere, araştırma grubunu oluşturan 313 halk oyunları derneğinden % 26,8’i bayan, % 73,2’si ise erkekler tarafından yönetilmektedir. Araştırma grubunda yer alan yöneticilerin ağırlıklı olarak erkeklerden oluştuğu görülmektedir.

3.1.2. Halk Oyunları Dernek Yöneticilerinin Yaşa Göre Dağılımı

Tablo 2'de görüldüğü üzere araştırma grubunda yer alan yöneticilerin; % 19,2'si 18-22 yaş arası, % 26,2'si 23-27 yaş arası, % 21,7'si 28-32 yaş arası ve % 32,9'u ise 33 ve üzeri yaş grubunda yer almaktadırlar. Sonuçlara göre yöneticilerin yaş dağılımı dengeli olmakla birlikte, az farkla da olsa 33 yaş ve üzeri yöneticilerin sayısı en fazladır.

Tablo 2- Halk Oyunları Dernek Yöneticilerinin Yaşa Göre Dağılımı

Yaşınız	f	%
18-22	60	19,2
23-27	82	26,2
28-32	68	21,7
33 ve Üzeri	103	32,9
Toplam	313	100

3.1.3. Halk Oyunları Dernek Yöneticilerinin Halk Oyunlarına Kişisel Katılımları

Tablo 3- Halk Oyunları Dernek Yöneticilerinin Halk Oyunlarına Kişisel Katılımları

Halk oyunları ile İlgilendiniz mi?	f	%
Evet	278	89,1
Hayır	34	10,9
Toplam	313	100

Tablo 3'e bakıldığında halk oyunları dernek yöneticilerinden % 89,1'inin önceki yıllarda halk oyunlarını bizzat oynadıkları, diğer yandan sadece % 10,9'unun önceki yıllarda halk oyunlarını oynamadıkları görülmektedir. Dolayısıyla halk oyunları derneklerinde yöneticilik yapanların

büyük çoğunluğunun daha önceki yıllarda halk oyunlarını kendilerinin de oynadığı görülmektedir.

3.1.4. Halk Oyunları Dernek Yöneticilerinin Aktif Olarak Halk Oyunlarına Katılım Süreleri

Tablo 4- Halk Oyunları Dernek Yöneticilerinin Aktif Olarak Halk Oyunlarına Katılım Süreleri

Halk Oyunlarını Kaç Yıl Oynadınız	f	%
1-5	78	24,9
6-10	77	24,6
11-15	60	19,2
16 ve Üzeri	68	21,7
Toplam	313	100

Yukarıdaki tablo incelendiğinde halk oyunları dernek yöneticilerinden daha önceki yıllarda halk oyunları oynayanların % 24,9'nun 1-5 yıl, % 24,6'sının 6-10 yıl, %19,2'sinin 11-15 yıl arası ve 21,7'sinin ise 16 yıldan daha fazla süreyle halk oyunları oynadıkları görülmektedir.

3.1.5. Halk Oyunları Derneklerinin Büyükşehirde Bulunmalarına Göre Dağılımı

Tablo 5- Halk Oyunları Derneklerinin Büyükşehirde Bulunmalarına Göre Dağılımı

Dernek Merkezi	f	%
Büyükşehir	267	85,3
Büyükşehir Dışı	46	14,7
Toplam	313	100

Tablo 5'e bakıldığında derneklerin % 85,3'ünün büyükşehirlerde, kalan % 14,7'sinin ise büyükşehir olmayan illerde bulunduğu görülmektedir. Bu oranlar halk oyunları derneklerinin büyük çoğunluğunun büyükşehirlerde kurulmuş olduğunu açıkça göstermektedir.

3.1.6. Halk Oyunları Dernek Yöneticilerinin Derneklerinde Yöneticilik Yapma Süreleri

Tablo 6- Halk Oyunları Dernek Yöneticilerinin Derneklerinde Yöneticilik Yapma Süreleri

Dernekte Yöneticilik Süreniz	f	%
1-5	211	67,4
6-10	71	22,7
11-15	21	6,7
16 ve Üzeri	10	3,2
Toplam	313	100

Bu tabloya göre dernek yöneticilerinin % 67'sinin 1-5 yıl arası süreyle derneklerinde yönetici oldukları ve sadece % 3,2'sinin 16 yıldan uzun süreyle yöneticilik yapmakta oldukları görülmektedir.

3.1.7. Halk Oyunları Dernek Yöneticilerinin Öğrenim Durumları

Tablo 7- Halk Oyunları Dernek Yöneticilerinin Öğrenim Durumları

Öğrenim Durumunuz	f	%
Okur-yazar	1	0,3
İlkokul	6	1,9
Ortaokul	27	8,6
Lise ve Dengi	142	45,4
Yüksekokul / Fakülte	121	38,7
Lisans üstü	16	5,1
Toplam	313	100

Tablo 7 incelendiğinde dernek yöneticilerinin % 45,4'ünü lise ve dengi okul mezunları, % 38,7'sini ise yüksekokul ve fakülte mezunları oluşturmaktadır. Dolayısıyla dernek yöneticilerini ağırlıklı olarak lise ve üniversite mezunları oluşturmaktadır. Rakamlar arasında en belirgin olanı ise ilkokul mezunlarının oranıdır: % 1,9.

3.1.8. Halk Oyunları Dernek Yöneticilerinin Öğrenimlerinin Halk Oyunları İle İlişkisi

Tablo 8- Halk Oyunları Dernek Yöneticilerinin Öğrenimlerinin Halk Oyunları İle İlişkisi

Öğrenim Durumunuzun Halk Oyunları ile İlgisi	f	%
BESYO Uzmanlık Alanı	22	7,0
THM ve Oyunları Konservatuarı	21	6,7
Güzel Sanatlar Fak. Halk Oyunları Böl.	3	1,0
Belirtilen Okullardan Birinde Öğrt. Elemanı	7	2,2
Diğerleri	260	83,1
Toplam	313	100

Bu tabloya bakıldığında dernek yöneticilerinin çok az bir bölümünün öğrenimlerinin halk oyunları ile ilgili olduğu görülmektedir. Yöneticilerden % 83,1'inin öğrenim gördükleri alan ile halk oyunları arasında bir bağlantı yoktur. Yöneticilerden Türk Halk Müziği ve Oyunları Konservatuarı'ndan mezun olanların oranı % 6,7, Güzel Sanatlar Fakültesi Halk Oyunları Bölümü'nden mezun olanların oranı ise % 1'dir. Ayrıca Beden Eğitimi ve Spor Yükseokullarında uzmanlık alanı halk oyunu olanların oranı % 7 ve bu okullardan herhangi birinde öğretim elamanı olarak çalışanların oranı ise % 2,2'dir.

3.1.9. Halk Oyunları Dernek Yöneticilerinin Halk Oyunları İle İlgili Bir Kursa Katılıp Katılmadıklarının İncelenmesi

Tablo 9- Halk Oyunları Dernek Yöneticilerinin Halk Oyunları İle İlgili Bir Kursa Katılıp Katılmadıklarının İncelenmesi

Halk Oyunları İle İlgili Kurslara Katıldınız mı?	f	%
Evet	212	67,7
Hayır	101	32,3
Toplam	313	100

Dernek yöneticilerinin % 67,7'si halk oyunları ile ilgili herhangi bir kursa iştirak etmişken, % 32,3'ü hiçbir kursa katılmamıştır.

3.1.10. Halk Oyunları Dernek Yöneticilerinin Katıldıkları Kursların Türleri

Tablo 10- Halk Oyunları Dernek Yöneticilerinin Katıldıkları Kursların Türleri

Katıldığınız Kurslar	f	%
Yöre Öğreticiliği Kursu	147	47,0
Seçici Kurul Üyeliği Kursu	24	7,7
Diğerleri	22	13,4
Toplam	313	100

Dernek yöneticilerinden % 47'si yöre öğreticiliği kursuna, % 7,7'si seçici kurul üyeliği kursuna ve %13,4'ü ise halk oyunları ile ilgili çeşitli diğer kurslara katılmışlardır.

3.2. Halk Oyunları Derneklerinin İlgili Kurum ve Kuruluşlarla İlişkilerinin İncelenmesi

Aşağıda halk oyunları derneklerinin ilgili kurum ve kuruluşlarla olan ilişkileri ve bu kurumların halk oyunları derneklerine yapmış oldukları yardım düzeylerini belirleyen sorular çerçevesinde elde bulgulara yer verilmiştir.

Tablo11- Halk Oyunları Derneklerinin İlgili Kurum ve Kuruluşlarla Olan İlişkileri

SORULAR	1		2		3		4		5		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
İlgili kurumlar halk oyunlarına yeteri kadar önem veriyor.	38	12,1	61	19,5	23	7,3	127	40,6	64	20,4	313	100
İlgili kurumların başarılı halk oyunları derneklerini teşvik ve ödüllendirmesi yeterlidir.	29	9,3	37	11,8	35	11,2	148	47,3	64	20,4	313	100
İlgili kurumlar kültür politikalarında halk oyunları derneklerine gerekli önemi vermiyor.	92	29,4	127	40,6	26	8,3	46	14,7	22	7,0	313	100
İlgili kurumların bazı yarışma kuralları halk oyunlarının yaygınlaşmasına yardımcı olmuyor.	133	42,5	131	41,9	14	4,5	21	6,7	14	4,5	313	100
Devlet kurumları halk oyunları derneğimize maddi katkı sağlamıyor	144	46,0	122	39,0	10	3,2	15	4,8	22	7,0	313	100
İlgili Bakanlıklar halk oyunları derneklerinin sorunlarını çözümdede yetersiz kalıyor.	137	43,8	135	43,1	12	3,8	6	7,9	23	7,3	313	100
Kamu kurum ve kuruluşlarda halk oyunlarına yeteri kadar bütçe ayrılmıyor.	78	24,9	146	46,6	34	10,9	42	13,4	12	3,8	313	100
İlgili kurumları halk oyunları derneklerine eşit davranmıyor.	104	33,2	132	42,2	35	10,5	30	9,6	14	4,5	313	100
Halk oyunları derneklerinin ulusal-uluslararası faaliyet olanakları artırılmalı, adil hale getirilmeli.	174	55,6	107	34,2	3	40,0	12	13,8	17	5,4	313	100

Tablo 11'den elde edilen verilere göre halk oyunları derneklerinin yöneticilerinin, "ilgili kurumlar halk oyunlarına yeterince önem veriyorlar mı?" sorusuna şu şekilde cevap vermişlerdir: Tamamen katılıyorum: % 12,1; katılıyorum: % 19,5; kararsızım: % 7,3; katılmıyorum: % 40,6 ve hiç katılmıyorum: % 20,4. Bu değerlere bakıldığında dernek yöneticilerinin çoğunluğunun ilgili kurumların halk oyunlarına yeterince önem vermediklerini düşündüklerini görmekteyiz.

İlgili kurumların başarılı halk oyunları derneklerine yeterli destek ve teşvikte bulduklarına dair soruya verilen cevapta ise dernek yöneticilerinin % 47,23'ünün katılmıyorum ve % 20,4'ünün ise hiç katılmıyorum diye cevap verdikleri görülmüştür. Dolayısıyla bu soruda da birinci soruda olduğu gibi başarılı derneklere yapılan teşvik ve desteğin dernek yöneticilerince yeterli seviyede görülmediği anlaşılmaktadır.

“İlgili kurumlar kültür politikalarında halk oyunları derneklerine gerekli önemi vermiyor” yargısına katılanların oranı % 70’ine yakındır. Bu da dernek yöneticilerinin % 70’inin ilgili kurumların kültür politikalarında halk oyunlarına gerekli önemi vermedikleri kanısında oldukları anlaşılmaktadır.

Devlet kurumlarının halk oyunlarına derneklerine yeterince maddi katkı sağlamadığını düşünen dernek yöneticilerinin oranı ise % 85’e yakındır. Bu orana bakıldığında halk oyunları dernek yöneticilerinin devlet kurumlarından maddi anlamda daha çok büyük beklentilerinin olduğu ortaya çıkmaktadır.

İlgili bakanlıkların halk oyunları derneklerinin sorunlarının çözümünde yetersiz kaldığını düşünen dernek yöneticilerinin oranı da bir önceki soruda olduğu gibi % 85’i bulmuştur. Dolayısıyla dernek yöneticileri, ilgili bakanlıklardan da sorunlarının çözümü hususunda çok daha fazla şey beklemektedirler.

Kamu kurum ve kuruluşlarının halk oyunlarına yeterince bütçe ayırmadığını düşünen dernek yöneticilerinin oranı % 86,9’dur. Bu oran da belirgin biçimde dernek yöneticilerinin kamu kurum ve kuruluşlarının halk oyunları için ayırdıkları maddi bütçeden tatmin olmadıklarını göstermektedir.

İlgili kurumların hazırladıkları yarışma kurallarının halk oyunlarının yaygınlaşmasına engel olduğunu düşünen dernek yöneticilerinin oranı ise % 70’in üzerindedir.

Halk oyunları dernekleri yöneticilerinin % 70’inin katıldığı bir başka yargı da, ilgili kurumların halk oyunları derneklerine eşit davranmadığı yargısıdır.

Halk oyunları dernek yöneticilerinin en büyük orana ulaşan beklentileri ise, ilgili kurumların halk oyunları derneklerinin katıldığı ulusal ve uluslararası faaliyetlere eşit olarak ve daha fazla yardım yapmaları beklentisidir. Bu beklentiyi taşıyan yöneticilerin oranı ise % 89,8’dir.

Tablo12- Halk Oyunları Derneklerinin İlgili Kurum ve Kuruluşlarla Olan İlişkilerine Ait t-Testi Tablosu

Sorular	Grup	N	\bar{X}	ss	sd	t	P
İlgili kurumlar halk oyunlarına yeteri kadar önem veriyor.	Büyükşehir	267	3,41	1,30	311	1,0	0,317
	Büyükşehir dışı	46	3,20	1,50			
İlgili kurumların başarılı halk oyunları derneklerini teşvik ve ödüllendirmesi yeterlidir.	Büyükşehir	267	3,68	1,11	311	3,59	0,000
	Büyükşehir dışı	46	3,0	1,53			
İlgili kurumlar kültür politikalarında halk oyunları derneklerine gerekli önemi vermiyor.	Büyükşehir	267	2,25	1,14	311	1,36	0,175
	Büyükşehir dışı	46	2,52	1,64			
İlgili kurumların bazı yarışma kuralları halk oyunlarının yaygınlaşmasına yardımcı olmuyor.	Büyükşehir	267	2,28	1,57	311	0,80	0,420
	Büyükşehir dışı	46	2,48	1,52			
Devlet kurumları halk oyunları derneğimize maddi katkı sağlamıyor	Büyükşehir	267	1,97	0,91	311	5,18	0,000
	Büyükşehir dışı	46	1,84	1,68			
İlgili Bakanlıklar halk oyunları derneklerinin sorunlarını çözümde yetersiz kalıyor.	Büyükşehir	267	1,54	0,81	311	6,43	0,000
	Büyükşehir dışı	46	2,57	1,72			
Kamu kurum ve kuruluşlarda halk oyunlarına yeteri kadar bütçe ayrılmıyor.	Büyükşehir	267	1,76	0,88	311	5,51	0,000
	Büyükşehir dışı	46	2,65	1,61			
İlgili kurumları halk oyunları derneklerine eşit davranmıyor.	Büyükşehir	267	1,71	0,91	311	6,81	0,000
	Büyükşehir dışı	46	2,87	1,73			
Halk oyunları derneklerinin ulusal-uluslararası faaliyet olanakları artırılmalı, adil hale getirilmeli.	Büyükşehir	267	1,68	0,81	311	7,51	0,000
	Büyükşehir dışı	46	2,89	1,77			

Tablo 12'deki veriler incelendiğinde genellikle yüksek oranda anlamlı farklılıklar ortaya çıkaran sonuçlara erişilmiştir. Bu verilere göre büyükşehir dışında bulunan derneklerin yöneticileri, başarılı derneklerin ödüllendirilmesi ve teşvik edilmesi konusunda büyükşehirlerde bulunan dernek yöneticilerine oranla daha fazla beklentilere sahiptirler.

Diğer yandan devlet kurumlarının derneklere maddi katkı sağlaması, ilgili bakanlıkların derneklerin sorunlarının çözümünde katkıda bulunması, ilgili kurumların derneklere eşit davranmaları ve ulusal-uluslararası faaliyet olanaklarının artırılması ve adil hale getirilmesi soruları karşısında büyükşehirlerde bulunan dernek yöneticileri büyükşehir dışında bulunan

dernek yöneticilerine oranla daha çok sorunlarla karşılaştıkları gözlemlenmektedir.

Son olarak bazı yarışma kurallarının halk oyunlarının yaygınlaşmasına ve gelişmesine katkıda bulunmaması, ilgili kurumların derneklere ve halk oyunlarına gerekli önemi vermemesi sorularında ise anlamlı bir farklılık görülmemektedir.

3.3. Halk Oyunları Derneklerinin Çalışma Salonlarıyla İlgili Sorunlarının Araştırılması

Tablo 13- Halk Oyunları Derneklerinin Çalışma Salonu ile İlgili Sorunları

SORULAR	1		2		3		4		5		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	F	%	f	%
Halk oyunları çalışmalarımızı sürdürdüğümüz salonumuzun kirasını ödemekte zorlanıyoruz.	126	40,3	121	38,7	23	7,3	19	6,1	24	7,7	313	100
Çok küçük alanda çalıştığımız için teknik açıdan zorlanıyoruz.	121	38,7	126	40,3	25	8,0	23	7,3	17	5,4	312	99,7
Çalıştığımız salonda başkaları da çalıştığından istediğimiz saatlerde çalışma alamıyoruz.	128	40,9	125	39,9	15	4,8	29	9,3	16	5,1	313	100
Çalışma salonumuz sağlıklı bir ortama sahip değil.(Parke, duş, havalandırma vb.)	102	32,6	107	34,2	22	7,0	66	21,1	16	5,1	313	100
Çalışmalar süresince öğrencelerimizin yiyecek ve içecek ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri bir imkan mevcut değildir.	64	20,4	105	33,5	41	13,1	84	26,8	19	6,1	313	100
Çalışma yerimiz üyelerimizin ulaşımı açısından uygun yerde değil	66	21,1	87	27,8	22	7,0	104	33,2	33	10,5	312,7	99,7

Tablo 13'e göre halk oyunları dernek yöneticilerinden çalışma salonlarının kirasını ödemekte zorlandıklarını söyleyenlerin oranı % 79'tur. Salon kirasını ödemekte zorlanmadığını belirten dernek yöneticilerinin oranı

ise % 13,8'dir. Bu oranlar derneklerin çalışma salonlarının finansmanında sorun yaşadıklarını ortaya koymaktadır.

Çalıştıkları salonun fiziksel büyüklüğünün yetersiz olduğunu düşünen dernek yöneticilerinin oranı da % 79'tur. Bu oran dernek yöneticilerinin çalışma yaptıkları salonların küçük olmasından kaynaklanan teknik zorluklar yaşadıklarını ortaya koymaktadır. Çalışma yaptıkları salonun başka dernekler ya da kuruluşlar tarafından da kullanılması nedeniyle, istedikleri saatlerde çalışma yapma olanağı bulamadıklarını belirten dernek yöneticilerinin oranı %80,8'dir.

Çalışma yapılan salonun sağlıklı bir ortama sahip olmadığını düşünen yöneticilerin oranı % 66,8'i bulmaktadır. Çalışma ortamını yeterince sağlıklı bulan yöneticilerin oranı da % 26,2'dir. Çalışma salonunda ihtiyacı giderebilecek büfe ve kafeterya olanaklarının yeterli olmadığını düşünen dernek yöneticilerinin oranı % 53,9'dur.

Çalışma salonunun ulaşım açısından uygun bir yerde olmadığını belirten dernek yöneticilerinin oranı % 48,9'dur. Dolayısıyla dernek yöneticilerinin yarısına yakını çalışma salonuna ulaşımın bir sorun teşkil etmediğini (% 43,7) belirtmişlerdir.

Tablo 14- İllerine göre derneklerin çalışma salonlarıyla ilgili sorunlarının incelenmesi

Sorular	Grup	n	\bar{x}	ss	Sd	t	p
Halk oyunları çalışmalarımızı sürdürdüğümüz salonumuzun kirasını ödemekte zorlanıyoruz	Büyükşehir	267	1,88	1,02	311	5,47	0,000
	Büyükşehir dışı	46	2,87	1,68			
Çok küçük alanda çalıştığımız için teknik açıdan zorlanıyoruz.	Büyükşehir	267	1,88	0,99	311	4,73	0,000
	Büyükşehir dışı	46	2,71	1,55			
Çalıştığımız salonda başkaları da çalıştığından istediğimiz saatlerde çalışma alamıyoruz	Büyükşehir	267	2,14	1,16	311	4,53	0,000
	Büyükşehir dışı	46	3,02	1,51			
Çalışma salonumuz sağlıklı bir ortama sahip değil.(Parke, duş, havalandırma vb.)	Büyükşehir	267	1,89	1,00	311	3,28	0,001
	Büyükşehir dışı	46	2,48	1,66			
Çalışmalar süresince öğrencelerimizin yiyecek ve içecek ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri bir imkan mevcut değildir.	Büyükşehir	267	2,27	1,20	311	1,55	0,121
	Büyükşehir dışı	46	2,59	1,60			
Çalışma yerimiz üyelerimizin ulaşımı açısından uygun yerde değil	Büyükşehir	267	2,57	1,25	311	2,63	0,009
	Büyükşehir dışı	46	3,09	1,13			

Tablo 14 incelendiğinde, büyükşehirde bulunan dernek yöneticilerinin halk oyunları çalışmalarının sürdürüldüğü salonların kirasının ödenmesi, salonların küçük olması, salonlarda istenilen saatlerde çalışma yapma olanaklarının sınırlı olması, salonların sağlıklı bir ortama sahip olmaması ve salonun ulaşım olanaklarının elverişli olmaması hususlarında, büyükşehir dışında bulunan dernek yöneticilerine oranla daha fazla sorunlarının oldukları görülmektedir.

Çalışma salonunda büfe ve kafeterya olanaklarının yeterliliği ile ilgili soruda anlamlı bir farklılık ortaya çıkmamıştır.

3.4. Halk Oyunları Derneklerinin Dernek Merkezleriyle İlgili Sorunlarının Araştırılması

Tablo 15- Halk Oyunları Derneklerinin Dernek Merkezleriyle İlgili Sorunları

Halk Oyunları Derneklerinin Dernek Merkezi Sorunları											Toplam	
SORULAR	1		2		3		4		5		f	%
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
Dernek lokalimiz veya merkezimiz olmadığından sadece halk oyunları çalışmalarında bir araya geliyoruz.	66	21,1	87	27,8	22	7,0	104	33,2	33	10,5	312	99,7
Yönetim kurulu üyeleri ile çalıştırıcılar arasında diyalog eksikliği var.	52	16,6	91	29,1	21	6,7	98	31,3	51	16,3	313	100
Teknik yönetmenler ile çalıştırıcılar arasında diyalog eksikliği var.	35	11,2	90	28,8	35	11,2	106	33,9	47	15,0	313	100

Yukarıdaki tablo incelendiğinde dernek merkezi veya lokali bulunmadığından üyeleriyle çalışmalar dışında bir araya gelemediğini ifade eden dernek yöneticilerinin oranları % 48,9'dur.

Yine bu tabloya göre dernek yöneticileri ile çalıştırıcılar arasında diyalog eksikliği bulunduğunu ifade eden dernek yöneticisi oranı % 45,7 iken, bu fikre katılmayan yöneticilerin oranı da %47,6'dır.

Son olarak tabloda dernek yöneticileri ile teknik yönetmenler arasında diyalog eksikliği bulunduğunu düşünen dernek yöneticisi oranı % 40,0, bu fikre katılmayanların oranı da % 48,9'dur.

Tablo 16- İllerine Göre Derneklerin Dernek Merkezleriyle ilgili Sorunları

Sorular	Grup	n	\bar{x}	ss	sd	t	p
Dernek lokalimiz veya merkezimiz olmadığından sadece halk oyunları çalışmalarında bir araya geliyoruz.	Büyükşehir	267	2,79	1,37	311	1,54	0,123
	Büyükşehir dışı	46	3,13	1,32			
Yönetim kurulu üyeleri ile çalıştırıcılar arasında diyalog eksikliği var.	Büyükşehir	267	2,89	1,41	311	3,91	0,000
	Büyükşehir dışı	46	3,74	1,02			
Teknik yönetmenler ile çalıştırıcılar arasında diyalog eksikliği var.	Büyükşehir	267	3,03	1,32	311	3,02	0,003
	Büyükşehir dışı	46	3,65	0,92			

Tablo 16 incelendiğinde dernek lokali veya merkezinin olmamasının halk oyunları çalışmaları dışında bir araya gelme olanağını ortadan kaldırdığı sorusunda anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Diğer yandan yönetim kurulu üyeleri ile çalıştırıcılar arasında ve teknik yönetmenler ile çalıştırıcılar arasında diyalog eksikliği bulunduğu hususunda büyükşehirde bulunan dernek yöneticilerinin, büyükşehir dışında bulunan dernek yöneticilerinden çok daha fazla sorunlarla karşılaştıkları anlaşılmaktadır.

3.5. Halk Oyunları Derneklerinin Yurtdışına Çıkışlarında Karşılaştıkları Sorunlarının Araştırılması

Tablo 17- Halk Oyunları Derneklerinin Yurtdışına Çıkışta Karşılaştıkları Sorunlar

SORULAR	Halk Oyunları Derneklerinin Yurt Dışına Çıkışta Karşılaştıkları Sorunlar										Toplam	
	1		2		3		4		5		f	%
	F	%	F	%	f	%	f	%	F	%		
Uluslararası programlara katılımdaki prosedürler performansımızı olumsuz yönde etkiliyor (Pasaport , vize, izin yazıları vb.)	133	42,5	131	41,9	15	4,8	25	8,0	9	2,9	313	100
Yarışmalara ulaşım ve konaklama ücretlerinden dolayı kısıtlı kadro ile katılmak zorunda kalıyoruz.	151	48,2	122	39,0	9	2,9	6	1,9	25	8,0	313	100
Festivallerde ulaşım giderlerini ödemekte zorlanıyoruz.	139	44,4	128	40,9	11	3,5	10	3,2	25	8,0	313	100
Faaliyetlerimize sponsor bulmakta zorluk çekiyoruz.	149	47,6	122	39,0	8	2,6	11	3,5	23	7,3	131	100

Yukarıdaki tablo incelendiğinde dernek yöneticilerinin % 84,4'ü gibi büyük bir çoğunluğunun uluslararası programlara katılımında uygulanan prosedürlerden şikayetçi olduklarını ortaya koymuşlardır.

Yarışmalara ulaşım ve konaklama giderleri nedeniyle sınırlı bir kadroyla katılmak zorunda kaldıklarını belirten dernek yöneticilerinin oranı % 87,2'dir. Bu fikre katılmayan yöneticilerin oranı % 9,9'da kalmaktadır.

Festivallerde ulaşım giderlerini karşılamakta zorlandıklarını belirten yöneticilerin oranı % 85,3, sponsor bulmakta zorlandıklarını belirtenlerin oranı ise % 86,6'dır.

Tablo 18- İllerine Göre Derneklerin Yurtdışına Çıkışları ve Faaliyetleri ile İlgili Sorunları

Sorular	Grup	N	\bar{x}	ss	sd	t	p
Uluslararası programlara katılımdaki prosedürler performansımızı olumsuz yönde etkiliyor (Pasaport , vize, izin yazıları vb.	Büyükşehir	267	1,74	0,84	311	5,05	0,000
	Büyükşehir dışı	46	2,54	1,56			
Halk oyunları dernekleri 2809 sayılı yasa kapsamından çıkarılmalı, halk oyunları dernekleri için ayrı yasa düzenlenmeli.	Büyükşehir	267	1,94	0,96	311	4,35	0,000
	Büyükşehir dışı	46	2,72	1,77			
Yarışmalara ulaşım ve konaklama ücretlerinden dolayı kısıtlı kadro ile katılmak zorunda kalıyoruz.	Büyükşehir	267	1,66	0,86	311	6,80	0,000
	Büyükşehir dışı	46	2,80	1,82			
Festivallerde ulaşım giderlerini ödemekte zorlanıyoruz.	Büyükşehir	267	1,71	0,91	311	7,52	0,000
	Büyükşehir dışı	46	2,98	1,68			
Faaliyetlerimize sponsor bulmakta zorluk çekiyoruz.	Büyükşehir	267	1,66	0,90	311	7,37	0,000
	Büyükşehir dışı	46	2,89	1,68			

Tablo 18'de görüldüğü üzere bütün sorulara uygulanan ilişkisiz grup t-testinde istatistiksel açıdan yüksek oranda anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Buna göre uluslar arası programlara katılımdaki prosedürlerin performansa etkisi, 2809 sayılı yasanın yerine halk oyunları dernekleri için yeni bir yasa çıkarılması, yarışmalarda ulaşım ve konaklama giderlerinin kadroyu kısıtlaması, festivallerde ulaşım masraflarının ödenmesi ve faaliyetlere sponsor temin edilmesi ile ilgili sorular hakkında büyükşehirde bulunan dernek yöneticilerinin, büyükşehir dışındaki dernek yöneticilerine oranla daha yüksek oranda sorunlarının olduğu anlaşılmaktadır.

3.6. Halk Oyunları Derneklerinin Yönetsel Açıdan Teşkilatlanma Gerekliliğinin Araştırılması

Tablo 19- Halk Oyunları Derneklerinin Yönetsel Açıdan Bir Çatı Altında Toplanması

Halk Oyunları Derneklerinin Bir Çatı Altında Toplanması												
SORULAR	1		2		3		4		5		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Derneklerin bir çatı altında toplanarak federasyon oluşturma gereksinimleri vardır.	136	43,5	124	39,6	13	4,2	25	8,0	15	4,8	313	100
Halk oyunları dernekleri 2809 sayılı yasa kapsamında çıkarılmalı, halk oyunları dernekleri için ayrı yasa düzenlenmeli.	117	37,4	123	39,3	32	10,2	21	6,7	20	6,4	313	100
İlgili kurumlardaki yetkililer halk oyunları derneklerine yaptırımlar uygulamaya çalışıyorlar.	67	21,4	111	35,5	59	18,8	57	18,2	69	6,1	313	100

Tablo 19'a göre derneklerin bir çatı altında toplanarak bir federasyon oluşturmaları gereksinimi olduğunu düşünen dernek yöneticilerinin oranı % 83,1'dir. Bu fikre katılmayanların oranı % 12,8'de kalmaktadır.

Halk oyunları derneklerinin teşkilatlanması için 2809 sayılı yasanın yerine yeni bir yasa çıkarılması gerektiğini düşünen yöneticilerin oranı % 66,7'dir.

İlgili kurumlardaki yetkililerin derneklere uyguladıkları yaptırımların derneklerin teşkilatlanmasını olumsuz etkilediğini düşünen yöneticilerin oranı da % 56,9'dur.

Tablo 20- İllerine Göre Derneklerin Örgütlenme ile İlgili Sorunları

Sorular	Grup	n	\bar{x}	ss	sd	t	p
Derneklerin bir çatı altında toplanarak federasyon oluşturma gereksinimleri vardır.	Büyükşehir	267	1,80	0,93	311	4,32	0,000
	Büyükşehir dışı	46	2,54	1,68			
Halk oyunları dernekleri 2809 sayılı yasa kapsamında çıkarılmalı, halk oyunları dernekleri için ayrı yasa düzenlenmeli.	Büyükşehir	267	1,94	0,96	311	4,35	0,000
	Büyükşehir dışı	46	2,72	1,77			
İlgili kurumlardaki yetkililer halk oyunları derneklerine yaptırımlar uygulamaya çalışıyorlar.	Büyükşehir	267	2,34	1,08	311	6,92	0,000
	Büyükşehir dışı	46	3,57	1,26			

Tablo 20 incelendiğinde bütün sorulara uygulanan t-testinde yüksek oranda anlamlı bir farklılık görülmektedir. Derneklerin bir çatı altında toplanarak federasyon oluşturmaları, 2809 sayılı yasanın yerini tutmak üzere halk oyunları dernekleri için yeni bir yasanın çıkarılması ve ilgili kurumlardaki yetkililerin derneklere yaptırımlar uygulaması soruları ile ilgili olarak büyükşehirlerde bulunan dernek yöneticilerinin, büyükşehir dışında bulunan dernek yöneticilerine oranla daha fazla beklentilerinin bulunduğu anlaşılmaktadır.

3.7. Halk Oyunları Derneklerinin Eğitim ve Kostümle İlgili Sorunlarının Araştırılması

Tablo 21- Halk Oyunları Derneklerinin Eğitim ve Kostüm Sorunları

Halk Oyunları Derneklerinin Eğitim ve Kostüm Sorunları											Toplam	
SORULAR	1		2		3		4		5		f	%
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
Halk oyunları çalışmalarına katılan öğrencilerimizin çalışma kıyafetini temin etmekte zorlanıyoruz.	120	38,3	140	44,7	12	3,8	17	5,4	24	7,7	313	100
Dernek üyelerimizden topladığımız aidatlarla kostüm dikirtmek için yeterli parayı sağlayamıyoruz.	147	47,0	122	39,0	8	2,6	8	2,6	28	8,9	313	100
Halk oyunları eğitmenleri oyuncular arasında ayırım yapıyorlar.	39	12,5	79	25,2	41	13,1	101	32,3	53	16,9	313	100
İlgili kurumlar yöreleri tanıtıcı eğitim seminerleri hazırlamada yetersiz kalıyor.	136	43,5	134	42,8	11	3,5	20	6,4	12	3,8	313	100
Yarışmalarda görev alan seçici kurul üyeleri yeterli alan bilgisine sahip değil.	102	32,6	108	34,5	50	16,0	35	11,2	18	5,8	313	100
Yöre öğreticiliği kursuna katılan her eğitmenin belge alması eğitim seviyesini etkilemektedir.	123	39,3	132	42,2	22	7,0	21	6,7	15	4,8	313	100
Halk oyunları seçici kurul üyeleri daha fazla hizmet içi eğitime tabi tutulmalıdır.	125	39,9	138	44,1	20	6,4	17	5,4	13	4,2	313	100
Konularında uzman, yöre ve yöntem bilgisine sahip halk oyunları eğitmeni bulmada zorlanılmaktadır.	99	31,6	136	43,5	32	10,2	31	9,9	15	4,8	313	100
Halk oyunları eğitmenlerinde pedagojik formasyon eksikliği hissedilmektedir.	10	3,1	128	40,9	46	14,7	35	11,2	14	4,5	313	100
Halk oyunları eğitmenleri halk oyunlarındaki gelişimleri takip etmede yetersiz kalıyor.	81	25,9	139	44,4	37	11,8	39	12,5	17	5,4	313	100

Yukarıdaki tabloya göre halk oyunlarına katılan üyelerin çalışma kıyafetlerinin sorun olduğunu belirten dernek yöneticileri oranı % 83, üyelerden toplanan aidatlarla gerekli kostümleri almanın olanaksız olduğunu belirtenlerin oranı % 86'dır. Bu değerlere bakarak halk oyunları derneklerinin kostüm ve kıyafet alımında şiddetli finansman sıkıntısı çektikleri anlaşılmaktadır.

Yine tablo 21'de derneklerin eğitimle ilgili karşılaştıkları sorunlara yer verilmiştir. Eğitimle ilgili sorunların başlıcaları şunlardır:

Halk oyunları dernekleri yöneticilerinin sadece % 37,9'u eğitimcilerin oyuncular arasında ayırım yapmalarından şikayetçi olmuşlardır. Eğitimcilerin halk oyunlarında meydana gelen değişimleri yeterince izleyemediklerini düşünen dernek yöneticilerinin oranı % 70,3 ve eğitimcilerin pedagojik formasyon eksiklerinin bulunduğu düşünenlerin oranı da % 72,8'dir. Bu değerlerden anlaşılacağı üzere dernek yöneticileri eğitimcilerin de kendilerini geliştirmeleri gerektiğini ve yetersiz kaldıklarını düşünmektedirler. Bu yargı, konularında uzman, yöre ve yöntem bilgisine sahip halk oyunları eğitmeni bulmakta zorlandığını söyleyen yönetici oranının da % 75,1'i bulunmasıyla doğrulanmaktadır. Bununla birlikte dernek yöneticilerinin % 81,5'i, her eğitim kursuna katılan adayın başarılı kabul edilerek, kendilerine belge verilmesinin olumsuz neticeler doğurduğunu düşünmektedir.

Halk oyunları seçici kurul üyelerinin daha fazla hizmet içi eğitimden geçmesi gerektiğini düşünen yöneticilerin oranı % 84, yarışmalarda görev alan seçici kurul üyelerinin yeterli alan bilgisine sahip olmadığını düşünenlerin oranı da % 67,1'dir. Bu iki değer, dernek yöneticilerinin seçici kurul üyelerinin yeterli olmadıklarını düşündüklerini ortaya koymaktadır.

Tablo 21'de son olarak, dernek yöneticilerinin % 86,3'ünün, ilgili kurumların yöreleri tanıtıcı eğitim seminerleri düzenlemekte yetersiz kaldıklarını düşündükleri ortaya çıkmaktadır.

Tablo 22- Öğrenim Durumu ile Seçici Kurul Üyelerine Ait Sorunlar Arasındaki İlişki

Öğrenim Durumunuzun Halk Oyunları ile İlgisi	Halk Oyunları Eğitimlerinde Pedagojik Formasyon Eksikliği Hissedilmektedir										Toplam	
	Tamamen Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum		f	%
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
BESYO Uzm.	12	54,5	7	31,8	2	9,1	1	4,5	-	-	22	100
THM ve H.O.Kons.	11	52,4	3	14,3	2	9,5	3	14,3	2	9,5	21	100
Gü. San.Fak. H.O.B.	1	33,3	1	33,3	1	33,3	-	-	-	-	3	100
B. Ok. Öğrt. El.	3	42,9	2	28,6	1	14,3	1	14,3	-	-	7	100
Diğerleri	73	28,1	115	44,2	40	15,4	20	7,7	12	4,6	260	100
Toplam	100	31,9	128	40,9	46	14,4	25	8,0	14	4,5	313	100

Yukarıdaki tablo incelendiğinde halk oyunları seçici kurul üyelerinin daha fazla hizmet içi eğitime tabi tutulmaları hususunda, dernek yöneticilerinin büyük bir oranda hem fikir oldukları ancak Türk Halk Müziği ve Halk Oyunları Konservatuvarı mezunu yöneticilerinin % 23,8'inin bu fikri paylaşmadıkları anlaşılmaktadır.

Tablo 23- Öğrenim Durumu ile Halk Oyunları Eğitimlerinin Yeterliliği Arasındaki İlişki

Öğrenim Durumunuzun Halk Oyunları ile İlgisi	Konularında Uzman Yöre ve Yöntem Bilgisine Sahip Halk Oyunları Eğitimini Bulmada Zorlanılmaktadır										Toplam	
	Tamamen Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum		f	%
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
BESYO Uzm.	8	36,4	9	40,9	3	13,6	1	4,5	1	4,5	22	100
THM ve H.O.Kons.	10	47,6	5	23,8	2	9,5	3	14,3	1	4,8	21	100
Gü. San.Fak. H.O.B.	1	33,3	2	66,7	-	-	-	-	-	-	3	100
B. Ok. Öğrt. El.	4	57,1	1	14,3	1	14,3	1	14,3	-	-	7	100
Diğerleri	76	29,2	119	45,8	26	10,0	26	10,0	13	5,0	260	100
Toplam	99	31,6	136	43,5	32	19,2	31	9,9	15	4,8	313	100

Tablo 23'e göre konularında uzman yöre ve yöntem bilgisine sahip halk oyunları eğitmeni bulmada zorluk çekildiği görüşüne dernek yöneticilerinin öğrenim durumları ne olursa olsun yüksek oranla katıldıkları görülmektedir.

Tablo 24- Öğrenim Durumuyla Halk Oyunları Eğitimcilerinin Pedagojik Formasyonu Arasındaki İlişki

Öğrenim Durumunuzun Halk Oyunları İle İlgisi	Halk Oyunları Eğitimcilerinde Pedagojik Formasyon Eksikliği Hissedilmektedir										Toplam	
	Tamamen Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum			
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
BESYO Uzm.	12	54,5	7	31,8	2	9,1	1	4,5	-	-	22	100
THM ve H.O.Kons.	11	52,4	3	14,3	2	9,5	3	14,3	2	9,5	21	100
Gü. San.Fak. H.O.B.	1	33,3	1	33,3	1	33,3	-	-	-	-	3	100
B. Ok. Öğrt. El.	3	42,9	2	28,6	1	14,3	1	14,3	-	-	7	100
Diğerleri	73	28,1	115	44,2	40	15,4	20	7,7	12	4,6	260	100
Toplam	100	31,9	128	40,9	46	14,4	25	8,0	14	4,5	313	100

Tablo 24 incelendiğinde halk oyunları eğitimcilerinin pedagojik formasyon eksikliği yaşadıkları dernek yöneticilerinin büyük çoğunluğu tarafından dile getirilirken, Türk Halk Müziği ve Halk Oyunları Konservatuvarı mezunu yöneticilerin % 23,8'i bu fikre katılmamaktadır.

Tablo 25- İllere Göre Derneklerin Eğitim ve Giysi Sorunları

Sorular	Grup	n	\bar{x}	ss	sd	t	p
Halk oyunları çalışmalarına katılan öğrencilerimizin çalışma kıyafetini temin etmekte zorlanıyoruz.	Büyükşehir	267	1,87	1,00	311	4,76	0,000
	Büyükşehir dışı	46	2,72	1,64			
Dernek üyelerimizden topladığımız aidatlarla kostüm dikirmek için yeterli parayı sağlayamıyoruz.	Büyükşehir	267	1,70	0,95	311	6,76	0,000
	Büyükşehir dışı	46	2,89	1,75			
İlgili kurumlar yöreleri tanıtıcı eğitim seminerleri hazırlamada yetersiz kalıyor.	Büyükşehir	267	1,72	0,85	311	5,40	0,001
	Büyükşehir dışı	46	2,57	1,56			
Yarışmalarda görev alan seçici kurul üyeleri yeterli alan bilgisine sahip değil.	Büyükşehir	267	1,92	0,94	311	14,27	0,001
	Büyükşehir dışı	46	4,02	0,80			
Yöre öğreticiliği kursuna katılan her eğitimcinin belge alması eğitim seviyesini etkilemektedir.	Büyükşehir	267	1,80	0,90	311	6,45	0,000
	Büyükşehir dışı	46	2,85	1,52			
Halk oyunları seçici kurul üyeleri daha fazla hizmet içi eğitime tabi tutulmalıdır.	Büyükşehir	267	1,75	0,80	311	6,60	0,000
	Büyükşehir dışı	46	2,76	1,62			
Konularında uzman, yöre ve yöntem bilgisine sahip halk oyunları eğitimci bulmada zorlanılmaktadır.	Büyükşehir	267	2,00	0,99	311	4,93	0,000
	Büyükşehir dışı	46	2,85	1,46			
Halk oyunları eğitimcilerinde pedagojik formasyon eksikliği hissedilmektedir.	Büyükşehir	267	2,01	1,00	311	4,61	0,000
	Büyükşehir dışı	46	2,78	1,32			
Halk oyunları eğitimcileri halk oyunlarındaki gelişimleri takip etmede yetersiz kalıyor.	Büyükşehir	267	2,18	1,10	311	3,35	0,000

Tablo 25'de görüldüğü üzere uygulanan t-testi sonucunda yüksek bir anlamlılık bulunmaktadır. Buna göre yukarıdaki tabloda yer alan sorular karşısında büyükşehirde bulunan dernek yöneticilerinin, büyükşehir dışındaki dernek yöneticilerine oranla daha yüksek oranda yargıları paylaştıkları görülmüştür.

3.8. Büyükşehir ve Büyükşehir Dışındaki Halk Oyunları Derneklerinin Sorunları Arasındaki Farklılıkların Araştırılması

Tablo 26- İllere Göre Dernek Üyelerinin Ulaşım Sorunlarının Karşılaştırılması

Derneğinizin Bulunduğu İl	Çalışma Yerimiz Üyelerimizin Ulaşımı Açısından Uygun Yerde Değil										Toplam	
	Tamamen Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum			
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Büyükşehir	60	22,5	94	35,2	29	10,9	69	25,8	15	5,6	267	100
Büyükşehir Dışı	4	8,7	11	23,9	12	26,1	15	32,6	4	8,7	46	100
Toplam	64	20,4	105	33,5	41	13,1	84	26,8	19	6,1	313	100

Tablo 26'da görüldüğü gibi büyükşehirde bulunan derneklerin yöneticilerinin % 57,7'si üyelerinin çalışma yerine ulaşımında sorun yaşadıklarını belirtirken, büyükşehir dışında bulunan dernek yöneticilerinin sadece % 32,6'sı böyle bir sorunlarının bulunduğunu ifade etmişlerdir. Bu da gösteriyor ki büyükşehirlerdeki dernek üyeleri daha fazla ulaşım sorunu yaşamaktadırlar.

Tablo 27- İllere Göre Derneklerin İyi Müzisyen Bulma Sorunlarının Karşılaştırılması

Derneğinizin Bulunduğu İl	Halk Oyunlarına Eşlik edecek İyi Müzisyen Bulmakta Zorlanıyoruz										Toplam	
	Tamamen Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum			
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Büyükşehir	75	28,1	88	33,0	21	7,9	55	20,6	28	10,5	267	100
Büyükşehir Dışı	7	15,2	19	41,3	5	10,9	13	28,3	2	4,3	46	100
Toplam	82	26,2	107	34,2	26	8,3	68	21,7	30	9,6	313	100

Yukarıdaki tablo incelendiğinde iyi müzisyen bulma konusunda büyükşehirde bulunan dernek yöneticilerinin % 58,1'i sıkıntı yaşadıklarını belirtirken, büyükşehir dışındaki dernek yöneticilerinin ise % 56,5'i aynı sıkıntıyı paylaştıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 28- Illerine Göre Derneklerin Müzisyen Ücretlerinin Yüksek Olmasından Kaynaklanan Sorunlarının Karşılaştırılması

Derneğinizi Bulunduğu İl	Müzisyen Ücretlerinin Yüksekliğinden Dolayı Çalışmalarımızı Müzik Eşliğinde Yapamıyoruz										Toplam	
	Tamamen Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum			
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Büyükşehir	115	43,1	98	36,7	26	9,7	20	7,5	8	3,0	267	100
Büyükşehir Dışı	11	23,9	19	41,3	3	6,5	9	19,6	4	8,7	46	100
Toplam	126	40,3	117	37,4	29	9,3	29	9,3	12	3,8	313	100

Tablo 28'de yer alan verilere bakıldığında müzisyen ücretlerinin yüksekliğinden dolayı müziksiz çalışma yapmak zorunda kaldıklarını ifade eden dernek yöneticileri oranı büyükşehirlerde % 79,8 iken, büyükşehir dışındaki illerde % 65,2'dir.

Tablo 29- Illere Göre Derneklerin Müzisyen Ücretlerinin Faaliyetlere Etkisi

Derneğinizi Bulunduğu İl	Müzisyenlerin Yüksek Ücret İstemesi Faaliyetlerimizi Kısıtlıyor										Toplam	
	Tamamen Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum			
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Büyükşehir	116	43,4	102	38,2	25	9,4	14	5,2	10	3,7	267	100
Büyükşehir Dışı	13	28,3	16	34,8	3	6,5	11	23,9	3	6,5	46	100
Toplam	129	41,2	118	37,7	28	8,9	25	8,0	13	4,2	313	100

Bu tabloda da müzisyenlerin yüksek ücret talep etmeleri dolayısıyla faaliyetlerinin kısıtlandığını belirten dernek yöneticileri oranının büyükşehirlerde % 81,6, büyükşehir dışındaki illerde ise % 63,1 olduğu görülmektedir.

Tablo 30- İllere Göre Derneklerin Çalışma Salonu Sorunlarının Karşılaştırılması

Derneğinizin Bulunduğu İl	Çalıştığımız Salonda Başkaları da Çalıştığından İstedığımız Saatlerde Çalışma Alamıyoruz										Toplam	
	Tamamen Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum			
	f	%	f	%	f	%	F	%	f	%	f	%
Büyükşehir	89	33,3	110	41,2	23	8,6	31	11,6	14	5,2	267	100
Büyükşehir Dışı	9	19,6	12	26,1	6	13,0	7	15,2	12	26,1	46	100
Toplam	98	31,3	122	39,0	29	9,3	39	12,1	26	8,3	313	100

Bu tablodaki değerler incelendiğinde derneklerin çalışma yaptıkları salonda başka çalışmaların da olması nedeniyle istenilen saatlerde çalışma olanağı bulamadıklarını belirten dernek yöneticilerinin oranı büyükşehirlerde % 74,5, büyükşehir dışı illerde ise % 45,7'dir.

3.9. Korelasyon Tablolarının Değerlendirilmesi

Tablo 31- Devlet Kurumlarının Maddi Katkısı ile Çalışma Kıyafeti Temini Arasındaki İlişki

		Devlet Kurumları Halk Oyunları Derneğimize Maddi Katkı Sağlamıyor	Halk Oyunları Çalışmalarına Katılan Öğrencilerimizin Çalışma Kıyafetlerini Temin Etmekte Zorlanıyoruz
Devlet Kurumları Halk Oyunları Derneğimize Maddi Katkı Sağlamıyor	r	1,000	0,667
	p	0,000	0,000
	n	313	313
Halk Oyunları Çalışmalarına Katılan Öğrencilerimizin Çalışma Kıyafetlerini Temin Etmekte Zorlanıyoruz	p	0,667	1,000
	r	0,000	0,000
	n	313	313

Tablo 31'in incelenmesinde "Devlet Kurumları Halk Oyunları Derneğimize Maddi Katkı Sağlamıyor" sorusu ile "Halk Oyunları Çalışmalarına Katılan Öğrencilerimizin Çalışma Kıyafetlerini Temin Etmekte Zorlanıyoruz" sorusu arasında yüksek düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki görülmektedir. ($r=0,667$, $p=,000$)

Tablo 32- İlgili Kurumların Derneklere Yaklaşımı ve Faaliyetler Arasındaki İlişki

		İlgili Kurumlar Halk Oyunları Derneklerine Eşit Davranmıyor	Halk Oyunları Derneklerinin Ulusal-Uluslar arası Faaliyet Olanakları Artırılmalı Adil Hale Getirilmeli
İlgili Kurumlar Halk Oyunları Derneklerine Eşit Davranmıyor	r	1,000	0,622
	p	0,000	0,000
	n	313	313
Halk Oyunları Derneklerinin Ulusal-Uluslar arası Faaliyet Olanakları Artırılmalı Adil Hale Getirilmeli	p	0,622	1,000
	r	0,000	0,000
	n	313	313

Tablo 32'nin incelenmesinde "İlgili Kurumlar Halk Oyunları Derneklerine Eşit Davranmıyor" sorusu ile "Halk Oyunları Derneklerinin Ulusal-Uluslar arası Faaliyet Olanakları Artırılmalı Adil Hale Getirilmeli" sorusu arasında yüksek düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki görülmektedir: ($r = 0,622$, $p = 0,000$).

Tablo 33- İlgili Kurumların Kültür Politikaları

		İlgili Kurumlar Kültür Politikalarında Halk Oyunları Derneklerine Gerekli Önemi Vermiyor	Okul Yöneticileri ve Öğretmenler Öğrencilerin Halk Oyunları Derneklerinde Faaliyette Bulunmalarını Teşvik Etmiyor
İlgili Kurumlar Kültür Politikalarında Halk Oyunları Derneklerine Gerekli Önemi Vermiyor	r	1,000	0,354
	p	0,000	0,000
	n	313	313
Okul Yöneticileri ve Öğretmenler Öğrencilerin Halk Oyunları Derneklerinde Faaliyette Bulunmalarını Teşvik Etmiyor	p	0,354	1,000
	r	0,000	0,000
	n	313	313

Tablo 33'ün incelenmesinde "İlgili Kurumlar Kültür Politikalarında Halk Oyunları Derneklerine Gerekli Önemi Vermiyor" sorusu ile "Okul Yöneticileri

ve Öğretmenler Öğrencilerin Halk Oyunları Derneklerinde Faaliyette Bulunmalarını Teşvik Etmiyor” sorusu arasında yüksek düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki görülmektedir: ($r=0,354$, $p=0,000$).

BÖLÜM IV

SONUÇ VE ÖNERİLER

4.1. Sonuç

Halk oyunları derneklerinin sorun ve beklentilerinin tespit edilmesi amacıyla yapılan bu çalışmada ulaşılan sonuçlar iki ayrı kategoride incelenebilir:

- 1- Çalışmaya esas olan anketlere cevap veren dernek yöneticilerinin kişisel özellikleri ile ilgili sonuçlar,
- 2- Bu yöneticilerin verdikleri cevaplara göre halk oyunları derneklerinin başlıca sorun ve beklentileri.

Çalışmada halk oyunları derneklerinin kişisel özellikleriyle ilgili olarak aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

Araştırmaya katılan halk oyunları dernek yöneticilerinin büyük bir bölümünü erkekler teşkil etmekte ve bu yöneticiler değişik yaş gruplarına dağılmaktadır. Yöneticilik yapan kişilerin yaklaşık % 90'ı daha önceki yıllarda bizzat halk oyunları oynayan kişilerden oluşmakta ve bunların yarısına yakını 1-10 yıl arası halk oyunlarına kişisel olarak katılmışlardır.

Dernek yöneticilerinin hemen hemen % 90'ı lise ve üniversite mezunu olup, bunların çok az bir bölümünün öğrenimleri halk oyunları ile ilişkilidir. Diğer yandan dernek yöneticilerinin büyük bir bölümü halk oyunları ile ilgili çeşitli kurslara katılmak suretiyle, alanla ilgili eğitim almışlardır.

Yapılan ankete cevap veren halk oyunu dernek yöneticilerinin büyük bir bölümü (% 85,3) büyükşehir niteliğindeki illerde bulunmaktadır.

Halk oyunları derneklerinin ilgili resmi kurum ve kuruluşlarla olan ilişkileriyle ilgili olarak şu sonuca varılmıştır: İlgili kurumlar halk oyunları derneklere yeterince maddi olanak sağlamamakta ve bu derneklerin sorunlarına çözüm getirecek politikalar üretmekte yetersiz kalmaktadırlar. Ayrıca ilgili kurumlar başarılı dernekleri teşvik etmek ve ödüllendirmekte yetersiz kalmakla birlikte, dernekler arasında da eşitlik gözetmemektedirler.

Derneklerin büyük çoğunluğu çalışma yapacakları salonlar ile bu salonların koşulları, dernek idaresinin sürdürüleceği dernek merkez bürosu ve çalışmalarla yarışmalarda kullanılması gereken kıyafetler konusunda sıkıntı yaşamaktadırlar. Bu sıkıntılar üyelerle ilişkiler ve çalışmaların düzenli bir biçimde yürütülmesinin önüne geçmektedir.

Dernek yöneticilerinin tümüne yakınının şikayetçi olduğu bir başka konu ise, derneklerinin katılmış oldukları yurt içi ve yurt dışı faaliyetlerle ilgili olarak yaşadıkları sorunlardır. Dernekler yurt dışında katılacakları faaliyetler öncesinde uygulanan prosedürlere mağdur olmakta ve ayrıca katılacakları faaliyetlerde ulaşım ve konaklama giderleri gibi masraflarını karşılayacak sponsorlar bulamamaktadırlar.

Halk oyunları derneklerinin yönetsel açıdan bir çatı altında toplanması gerektiğini düşünen dernek yöneticileri, 2809 sayılı dernekler kanunun beklentilerine cevap vermekten uzak olduğunu ve bu amaçla yeni bir kanunun çıkarılması gerektiğine inanmaktadırlar.

Halk oyunları derneklerinin en önemli sorunlarından bir tanesi de eğitimle ilgili olarak yaşadıkları zorluklardır. Öncelikli olarak derneklerde eğitici olacak yeterli sayıda nitelikli elaman bulunamamaktadır. Bunun tespit edilen en önemli nedeni ise eğitici kursuna katılan bütün adayların niteliklerine bakılmaksızın başarılı sayılarak, kendilerine eğitici sertifikası

verilmesidir. Bununla birlikte ilgili kurumlar mevcut eğitimleri bilgilendirecek, eksiklerini giderecek ve halk oyunlarında ki yeni gelişimler hususunda onları bilgilendirecek seminer ve eğitim toplantıları düzenlemekte yetersiz kalmaktadır.

Son olarak halk oyunları derneklerinin sorunlarının büyükşehirde bulunmalarına paralel olarak çeşitlenmekte ve artmakta olduğu görülmektedir. Bu sorunların büyük bir bölümü maddi olanakların yetersiz olması ile ilgilidir.

4.2. Öneriler

Halk oyunları derneklerinin sorun ve beklentilerinin belirlenmesi amacıyla yapılan bu araştırmada ulaşılan sonuçlar doğrultusunda getirilecek öneriler şu şekilde ortaya konulabilir:

Yukarda da belirtildiği üzere kültürümüzün ayrılmaz bir parçası olan halk oyunlarının, yaşatılarak gelecek nesillere aktarılmasında büyük hizmetler veren halk oyunları dernekleri, ilgili kurumlarca daha fazla desteklenmeli ve yaptıkları çalışmalar teşvik edilmelidir. Bu amaçla öncelikli olarak halk oyunları derneklerinin bağlı olduğu 2809 sayılı kanunun yerini tutmak üzere, dernek yöneticilerinin görüş ve tavsiyeleri alınmak suretiyle yeni ve kapsamlı bir kanun çıkarılmalıdır.

İlgili kurumlar, halk oyunları derneklerinin yurt içi ve yurt dışında katılacakları faaliyetler için maddi kaynak sağlamalıdır. Ayrıca kaynak sıkıntısının aşılabilmesi için sponsorluk yasasını geliştirmeli ve bu konuda kamuoyu oluşturularak, kişiler ve kurumlar sponsorluk için özendirilmelidir.

Derneklerin çalışma salonu problemlerinin giderilmesi amacıyla okul – dernek işbirliği sağlanmalı, öğrenciler halk oyunları derneklerinin çalışmalarına katılmaya yönlendirilmelidir. Sağlıklı, kalıcı ve yaygın bir

altyapı oluşturulabilmesi için okullarda halk oyunları kulüpleri kurularak öğrencilerin bu kulüplerdeki çalışmalarına katılmaları sağlanmalıdır.

Toplumumuzda halk oyunlarının daha geniş bir biçimde izlenebilmesi ve katılımın teşvik edilebilmesi için kitle iletişim araçlarının konuyla ilgili yayın ve programlar yapması sağlanmalıdır.

GSGM bünyesinde yeni kurulmuş olan Halk Oyunları Federasyonu'nun yukarıda belirtilen önerileri dikkate alarak çalışmalarına yön vermesinin, halk oyunlarına ve halk oyunları derneklerine büyük yarar sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

Acıpayamlı, O., 1954. "Yabancı Memleketlerde ve Bizde Folklor Anlayışı"
Türk Folklor Araştırmaları. 3. C. İstanbul.

Alpman, C., 1972. **Eğitimin Bütünlüğü İçinde Beden Eğitimi ve Çağlar Boyu Gelişimi**. Milli Eğitim Basımevi. İstanbul.

Altuntaş, Y., 1991. "Halk Oyunları Öğretiminde Geleneksel Metottan Sistematik Metoda" **Türk Halk Oyunlarının Öğretiminde Karşılaşılan Problemler Sempozyumu Bildirileri**. Kültür Bakanlığı Halk Kültürünü Araştırma Dairesi Yayınları. Ankara.

And, M., 1962. **Dianisos ve Anadolu Köylüsü**. Elif Yayınları. İstanbul.

And, M., 1969. **Geleneksel Türk Tiyatrosu**. Bilgi Yayınevi. Ankara.

And, M., 1974. **Oyun ve Büyü**. İş Bankası Kültür Yayınları. Baha Matbaası. İstanbul.

And, M., 1983. "Anadolu Halk Dansları ve Halk Tiyatrosunun Hayvan Benzetmeleri Bakımından Asya Kökenleri." **2. Milletler Arası Türk Folklor Kongresi Bildirileri**. 3. C. Halk Müziği ve Oyunları. Gazi Üniversitesi Basın yayın Yüksekokulu Basımevi. Ankara.

Aydın, C., 1981. **Toplum Bilim Açısından Halk Oyunlarının Sportif Değerleri**. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı. İzmir.

Başar, E., Yalçın Ş., 1974. **İnsanlığın Tarihi**. May Yayınları. İstanbul.

Baykurt, Ş., 1976. **Türkiye’de Folklor**. Kalite Matbaası. Ankara.

Boratav, P.N., 1982. **Folklor ve Edebiyat**. Adam Yayıncılık. İstanbul.

Bozkurt, G., 1979. **İnsan ve Kültür**. Remzi Kitabevi. İstanbul.

Bozkuş, T., Erol H., Engin G., Mustafa, Y., 2000. **Geleneksel Türk Giysileri**. Ankara Büyükşehir Belediyesi Yayını. Marj Ajans. Ankara.

Büyük Larousse, 1990. Sözlük ve Ansiklopedi. 8. C. Milliyet Yayınları. İstanbul.

Çakır, A., 1990. “Halk Oyunlarının Korunmasının Önemi” **Milli Folklor Dergisi** 1. C. Eylül, Sayı:7. Öztekin Matbaası. Ankara.

Çapan, C., 1979. **Sanatın Gerekliliği**. E Yayınları. İstanbul.

Enis, H., 1997. **Halk Oyunlarına Katılıma Yönelten Sebepler Üzerine Bir Araştırma: Ankara İli Örneği**. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı. Ankara.

Eroğlu, T., 1988. “Türk Halk Oyunlarında Sahne Düzeni Uygulanmasının Gerekliliği ve Ortaya Çıkan Problemler” **Türk Halk Oyunlarının Sahnelenmesinde Karşılaşılan Problemler Sempozyumu Bildirileri**. MIFAD Yayınları. Ankara.

Gazimihal, M.R., 1975. **Türk Vurmalı Çalgıları**. Ankara Üniversitesi Basımevi. Ankara.

Günsür, Z., çev.,1988. “The Drama Review. Her İnsan Kendi Öz Dansını Bulmalıdır”. **Folklor Doğru**, VI. C. Ankara.

"Halk Oyunlarımızın Gelişmesinde Derneklerin Yeri ve Önemi" 1990. **Milli Folklor Dergisi**. 1. C. Sayı: 5. Feryal Matbaacılık. Ankara.

"Halk Oyunlarımızın Teşkilatlanma Sorunları" 1992. **4. Milletler Arası Türk Halk Kültürü Kongresi Bildirileri**, 3. C. Ofset Repromat Matbaası. Ankara.

Halk Oyunlarında Toplumsal Yapılanma, 1992. Ege Üniversitesi Devlet Türk Musikisi Konservatuarı Yayın No: 7. Ege Üniversitesi Basımevi. İzmir.

Hançerlioğlu, O., 1975. **İnanç Sözlüğü**. Remzi Kitabevi. İstanbul.

Huizinga, Johan. 1955. **Homo Ludens, A Study of the Play Element in Culture**. The Beacton Press. Boston.

Karabulut, M., 1991. "Türk Halk Oyunlarının Öğretiminde Müzik ve Organoloji ile İlgili Problemler" **Türk Halk Oyunlarının Öğretiminde Karşılaşılan Problemler Sempozyumu Bildirileri**. Kültür Bakanlığı Halk Kültürünü Araştırma Dairesi Yayınları. Ankara.

Meydan, F., 1992. **Türk Halk Oyunları Derneklerinin Türk Kültürüne Katkısı**. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Halk Bilimi Ana Bilim Dalı. Ankara.

Oğuz, B., 1980. **Türkiye Halkının Kültür Kökenleri**. 2. Cilt. İstanbul Matbaası. İstanbul.

Örnek, V. Ö., 1971. **100 Soruda İlkelerde Din, Büyü, Sanat, Efsane**. Gerçek Yayınevi. İstanbul.

Su, R., 2000. **Türk Halk Oyunları**. Kültür Bakanlığı Yayınları. Can Matbaası. Ankara.

Şenel, S., 1992. "Tiyatro, Dans ve Halk Oyunlarının Sanatsal Etkileşimi" 5. **Milletler Arası Türk Halk Kültürü Kongresi Bildirileri**. Kültür Bakanlığı Halk Kültürünü Araştırma ve Geliştirme Genel Müdürlüğü Yayınları. 3.c. Repromat Matbaası. Ankara.

Şenol, A., 1994. "Halk Oyunları" **Milli Folklor Dergisi**'nde Halk Oyunları ile İlgili Yayınlanan Makalelerden Derlemeler (1989-1993). Ankara.

Tan, N., 1985. **Folklor (Halk Bilimi) Genel Bilgiler, Halk Kültürü**. İstanbul.

Taşır, Ü., Mehmet S., 1938. "Folklor ve Etnografyanın Konusu" **Ülkü Dergisi**. 2.C. Ankara.

Üster, C., 1979. **İnsanın Özü**. Payel Yayınevi. İstanbul.

Sayın

Halk oyunları dernek yöneticisi ,

Kültürümüzün ayrılmaz bir parçası olan halk oyunlarımızı yaşatmak ve geliştirmek amacıyla kurulan gönüllü sivil toplum kuruluşu halk oyunları derneklerinin, sorunlarını ve beklentilerini belirlemeye dönük bir araştırma yapılmaktadır.

Araştırma çerçevesinde hazırlanan bu bilgi formunu dikkatle yanıtlamanız araştırmaya önemli katkı sağlayacaktır.

Yardımlarınız için teşekkür eder saygular sunarım.

Arş.Gör. Taner BOZKUŞ
Kırıkkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Öğrencisi

Bu bölümde kişisel bilgilerle ilgili sorular bulunmaktadır. Sizin durumunuza uygun olan seçeneği, önündeki parantezin içine (x) işareti koyarak işaretleyiniz.

- 1- Cinsiyetiniz Kadın Erkek
- 2- Yaşınız 18-22 23-27 28-32 33 ve üzeri
- 3- Yaşantınızda halk oyunları ile amatör anlamda ilgilendiniz mi ? Evet Hayır
* Cevabınız evet ise kaç yıl oynadınız ? 1-5 6-10 11-15 16 ve üzeri
- 4- Derneğinizin bulunduğu il büyük şehir meskenimi mi ? Evet Hayır
- 5- Derneğinizde kaç yıldır yöneticilik yapmaktasınız. ? 1-5 6-10 11-15 16 ve üzeri
- 6- Öğrenim durumunuz Okur-Yazar İlkokul Ortaokul Lise ve dengi okul
 Yüksekokul / Fakülte-Üniversite Lisans üstü (Y. Lisans-Doktora)
- 7- Öğrenim durumunuzun halk oyunları ile ilgisi Bed. Eğt. Ve Spor Yük. Ok. Uzmanlık Alanı
 Türk Halk Müziği ve Oyunları Konservatuvarı Güzel Sanatlar Fak. Halk Oyunları Bölümü
 Belirtilen Okullardan Birinde Öğr. Elemanı
- 8- Halk oyunları ile ilgili kurslara katıldınız mı ? Evet Hayır
* Cevabınız evet ise katıldığımız kurslar
 Yöre öğreticiliği kursu Seçici kurul üyeliği kursu Diğerleri

Sıra no	Bu bölümde, Türk Halk Oyunları Derneklerinin sorunları ve beklentilerine yönelik sorular sıralanmıştır. Sizden istenen, aşağıdaki ifadeleri dikkatlice okuyarak seçeneklerden size en uygun gelenin karşısındaki kareye (X) işareti koymanızdır.	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	HİÇ Katılmıyorum
1	İlgili kurumlar* halk oyunlarına yeteri kadar önem veriyor.					
2	İlgili kurumların başarılı halk oyunları derneklerini teşvik ve ödüllendirmesi yeterlidir.					
3	İlgili kurumlar kültür politikalarında halk oyunları derneklerine gerekli önemi vermiyor.					
4	İlgili kurumların bazı yarışma kuralları halk oyunlarının yaygınlaşmasına yardımcı olmuyor.					
5	Yarışmalarda seçici kurul üyeleri gerektiği kadar objektif olamamaktadır.					
6	Derneklerin bir çatı altında toplanarak federasyon oluşturma gereksinimleri vardır.					
7	İlgili kurumları halk oyunları derneklerine eşit davranmıyor.					
8	Uluslararası programlara katılımdaki prosedürler performansımızı olumsuz yönde etkiliyor (Pasaport , vize, izin yazıları vb.).					

9	Halk oyunları derneklerinin ulusal-uluslararası faaliyet olanakları artırılmalı, adil hale getirilmeli.						
10	Halk oyunları dernekleri 2809 sayılı yasa kapsamında çıkarılmalı, halk oyunları dernekleri için ayrı yasa düzenlenmeli.						
11	İlgili Bakanlıklar halk oyunları derneklerinin sorunlarını çözümde yetersiz kalıyor.						
12	Halk oyunları çalışmalarımızı sürdürdüğümüz salonumuzun kirasını ödemekte zorlanıyoruz.						
13	Devlet kurumları halk oyunları derneğimize maddi katkı sağlamıyor.						
14	Halk oyunları çalışmalarına katılan öğrencilerimizin çalışma kıyafetini temin etmekte zorlanıyoruz.						
15	Dernek üyelerimizden topladığımız aidatlarla kostüm dikirtmek için yeterli parayı sağlayamıyoruz.						
16	Yarışmalara ulaşım ve konaklama ücretlerinden dolayı kısıtlı kadro ile katılmak zorunda kalıyoruz.						
17	Festivallerde ulaşım giderlerini ödemekte zorlanıyoruz.						
18	Faaliyetlerimize sponsor bulmakta zorluk çekiyoruz.						
19	Kamu kurum ve kuruluşlarda halk oyunlarına yeteri kadar bütçe ayrılmıyor.						
20	Çok küçük alanda çalıştığımız için teknik açıdan zorlanıyoruz.						
21	Çalıştığımız salonda başkaları da çalıştığından istediğimiz saatlerde çalışma alamıyoruz.						
22	Çalışma salonumuz sağlıklı bir ortama sahip değil.(Parke, duş, havalandırma vb.)						
23	Çalışmalar süresince öğrencelerimizin yiyecek ve içecek ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri bir imkan mevcut değildir.						
24	Çalışma yerimiz üyelerimizin ulaşımı açısından uygun yerde değil						
25	Dernek lokalimiz veya merkezimiz olmadığından sadece halk oyunları çalışmalarında bir araya geliyoruz.						
26	Yönetim kurulu üyeleri ile çalıştıncılar arasında diyalog eksikliği var.						
27	Teknik yönetmenler ile çalıştıncılar arasında diyalog eksikliği var.						
28	İlgili kurumlardaki yetkililer halk oyunları derneklerine yaptırımlar uygulamaya çalışıyorlar.						
29	Toplumumuzda halk oyunları faaliyetleri boş zaman faaliyeti olarak değerlendirildiğinden halk oyunları derneklerini olumsuz yönde etkiliyor.						
30	Halk oyunları eğitmenleri oyuncular arasında ayırım yapıyorlar.						
31	İlgili kurumlardaki yetkililer organizasyonlarımıza katılmıyorlar.						
32	Toplumumuz halk oyunları derneklerine yeterince ilgi göstermiyor.						
33	Okul yöneticileri ve öğretmenler öğrencilerin halk oyunları derneklerinde faaliyet de bulunmalarını teşvik etmiyor.						
34	Halk oyunlarına eşlik edecek iyi müzisyen bulmakta zorlanıyoruz.						
35	Müzisyen ücretlerinin yüksekliğinden dolayı çalışmalarımızı müzik eşliğinde yapamıyoruz.						
36	Müzisyenlerin yüksek ücret istemesi faaliyetlerimizi kısıtlıyor (Gösteri, festival vb.).						
37	Okullarda, gazete, dergi ve tv'lerde halk oyunları ve halk oyunları derneklerinin önemini vurgulayan yayınlar yeterli değil.						
38	İlgili kurumlar yöreleri tanıtıcı eğitim seminerleri hazırlamada yetersiz kalıyor.						
39	Yarışmalarda görev alan seçici kurul üyeleri yeterli alan bilgisine sahip değil.						
40	Yöre öğreticiliği kursuna katılan her eğitmenin belge alması eğitim seviyesini etkilemektedir.						
41	Halk oyunları seçici kurul üyeleri daha fazla hizmet içi eğitime tabi tutulmalıdır.						
42	Konularında uzman, yöre ve yöntem bilgisine sahip halk oyunları eğitmeni bulmada zorlanılmaktadır.						
43	Halk oyunları eğitmenlerinde pedagojik formasyon eksikliği hissedilmektedir.						
44	Halk oyunları eğitmenleri halk oyunlarındaki gelişimleri takip etmede yetersiz kalıyor.						

*İlgili kurumlar: Kültür Bakanlığı, T.C. Başbakanlık Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, Turizm Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı.

SİZCE ÖNEMLİ OLAN BAŞKA BEKLENTİLERİNİZ VARSA LÜTFEN YAZINIZ

EK 2- Güvenilirlik Katsayıları**RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)**

		Mean	Std Dev	Cases
1.	B2S1	2,5294	1,2610	34,0
2.	B2S2	2,3529	1,2999	34,0
3.	B2S3	3,5000	1,2613	34,0
4.	B2S4	3,4412	1,2356	34,0
5.	B2S5	3,3824	1,2556	34,0
6.	B2S6	3,8235	1,3589	34,0
7.	B2S7	3,8529	1,0768	34,0
8.	B2S8	3,6471	1,1776	34,0
9.	B2S9	3,9412	1,3913	34,0
10.	B2S10	4,0000	1,4142	34,0
11.	B2S11	3,7941	1,4308	34,0
12.	B2S12	4,0588	1,3471	34,0
13.	B2S13	4,1176	1,2736	34,0
14.	B2S14	3,9706	1,3139	34,0
15.	B2S15	4,2059	1,3658	34,0
16.	B2S16	4,1471	1,3514	34,0
17.	B2S17	4,1471	1,3736	34,0
18.	B2S18	4,2059	1,1750	34,0
19.	B2S19	4,0294	1,5272	34,0
20.	B2S20	3,7353	1,4628	34,0
21.	B2S21	3,4706	1,6920	34,0
22.	B2S22	3,4706	1,6374	34,0
23.	B2S23	3,5588	1,4395	34,0
24.	B2S24	2,9118	1,4006	34,0
25.	B2S25	2,2941	1,3149	34,0
26.	B2S26	3,0882	1,3112	34,0
27.	B2S27	3,1176	1,2496	34,0
28.	B2S28	3,4706	1,2848	34,0
29.	B2S29	3,4412	1,3968	34,0
30.	B2S30	3,2647	1,1364	34,0
31.	B2S31	3,3235	1,0932	34,0
32.	B2S32	3,5882	1,1313	34,0
33.	B2S33	3,1471	1,2342	34,0
34.	B2S34	2,9118	1,3788	34,0
35.	B2S35	3,1471	1,5001	34,0
36.	B2S36	3,2353	1,5187	34,0
37.	B2S37	3,7353	1,4420	34,0
38.	B2S38	3,7353	1,4208	34,0
39.	B2S39	3,5000	1,5025	34,0
40.	B2S40	3,6176	1,5377	34,0
41.	B2S41	3,5882	1,5199	34,0
42.	B2S42	3,5882	1,5199	34,0
43.	B2S43	3,6471	1,3230	34,0
44.	B2S44	3,6176	1,3030	34,0

Statistics for	Mean	Variance	Std Dev	N of
SCALE	155,3529	1579,9323	39,7484	Variables 44

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

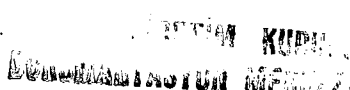
	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
B2S1	152,8235	1637,8467	,5830	,9738
B2S2	153,0000	1655,6970	,7322	,9744
B2S3	151,8529	1527,8868	,5117	,9701
B2S4	151,9118	1513,7799	,6721	,9696
B2S5	151,9706	1544,8173	,3398	,9707
B2S6	151,5294	1494,5597	,7949	,9691
B2S7	151,5000	1516,6212	,7410	,9695
B2S8	151,7059	1513,0018	,7154	,9695
B2S9	151,4118	1481,7041	,8990	,9687
B2S10	151,3529	1484,4777	,8576	,9689
B2S11	151,5588	1486,8601	,8249	,9690
B2S12	151,2941	1498,7594	,7609	,9693
B2S13	151,2353	1494,1248	,8550	,9690
B2S14	151,3824	1490,7888	,8616	,9689
B2S15	151,1471	1495,8262	,7784	,9692
B2S16	151,2059	1483,4412	,9094	,9687
B2S17	151,2059	1480,4715	,9231	,9686
B2S18	151,1471	1504,3717	,8139	,9692
B2S19	151,3235	1468,2255	,9345	,9685
B2S20	151,6176	1476,1221	,9045	,9686
B2S21	151,8824	1472,0463	,8089	,9690
B2S22	151,8824	1476,8948	,7974	,9691
B2S23	151,7941	1498,7745	,7096	,9694
B2S24	152,4412	1552,1934	,2336	,9712
B2S25	153,0588	1526,0570	,5076	,9702
B2S26	152,2647	1552,7460	,2464	,9711
B2S27	152,2353	1555,4581	,2325	,9711
B2S28	151,8824	1518,0463	,6017	,9698
B2S29	151,9118	1484,8708	,8650	,9688
B2S30	152,0882	1554,0829	,2741	,9709
B2S31	152,0294	1535,0597	,5099	,9701
B2S32	151,7647	1538,1854	,4560	,9703
B2S33	152,2059	1520,1078	,6058	,9698
B2S34	152,4412	1521,1025	,5293	,9701
B2S35	152,2059	1497,9260	,6868	,9695
B2S36	152,1176	1492,9554	,7214	,9694
B2S37	151,6176	1476,8494	,9113	,9686
B2S38	151,6176	1474,9100	,9438	,9685
B2S39	151,8529	1486,4929	,7870	,9691
B2S40	151,7353	1478,2611	,8398	,9689
B2S41	151,7647	1481,1551	,8246	,9690
B2S42	151,7647	1485,1551	,7893	,9691
B2S43	151,7059	1505,2442	,7105	,9695
B2S44	151,7353	1504,8672	,7257	,9694

Reliability Coefficients

N of Cases = 34,0

N of Items = 44

Alpha = ,9704

T.C. UNIVERSITAS MITRA

ÖZGEÇMİŞ

1972 yılında Kars'ta doğan Taner Bozkuş, ilk ve orta öğrenimini Ankara'da tamamladı. Ardından 1994 yılında Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu'ndan mezun oldu. 1995 yılında Beden Eğitimi Okutmanı olarak göreve başladığı Afyon Kocatepe Üniversitesi'nden bir yıl sonra ayrılarak, Milli Eğitim Bakanlığı'nda göreve başladı. Daha sonra bu görevini bırakarak Kırıkkale Üniversitesi'nde araştırma görevlisi olarak çalışmaya başladı ve halen bu görevini devam ettirmektedir.

Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü ve Kültür Bakanlığı'nca halk oyunları ile ilgili sayısız kursta katılımcı ve öğretim elemanı olarak görev yaptı. Ankara Folklor Müzik Gençlik Kulübü Derneği başkanı olan Bozkuş, Halk Oyunları Federasyonu'nun da Teknik Kurul ve Seçici Kurul üyesidir.

Bozkuş, evli ve bir erkek çocuk babasıdır.